

F 568/a.

1983 DEC 3.0

1/m

AZ ORVOSI KÖNYVTÁROS

ORSZÁGOS ORVOSTUDOMÁNYI INFORMÁCIÓS
INTÉZET ÉS KÖNYVTÁR

1983
23. ÉVF.
III
SZÁM

A Z O R V O S I K Ö N Y V T Á R O S

az Országos Orvostudományi Információs Intézet és Könyvtár

T á j é k o z t a t ó j a

1983. 23. évf. 3. szám

B u d a p e s t

1983

Szerkesztő: Dr Benda Mária

Felölő szerkesztő: Dr Birtalan Győző

Szerkesztő: a szerkesztőbizottság

1088 Budapest, VIII. Szentkirályi u. 21.

Telefon: 343-788

343-789

Számunk munkatársai: Dr FEDINECZ Sándor, az Egészségügyi Szervezési, Tervezési és Információs Központ főosztály-vezetője, Dr VILUSZ Lászlóné, az Egészségügyi Szervezési, Tervezési és Információs Központ osztályvezetője, Budapest; BORSY Márta, a Pécsi Orvostudományi Egyetem Központi Könyvtárának munkatársa, Pécs; MARTON János, PÁVAI-VAJNA Erzsébet és TERJÉK Zsuzsanna, a MTA Szegedi Biológiai Központ Könyvtárának igazgatója és munkatársai, Szeged; BAKONYI Ferencné, Állatorvostudományi Egyetem Központi Könyvtárának igazgatója, Budapest; KÖHRNER Éva, a Szabolcs-Szatmár megyei Kórház könyvtárosa, Nyíregyháza; Dr BENDA Mária, Országos Orvostudományi Információs Intézet és Könyvtár igazgatóhelyettese, Budapest; Dr SZÖNYI Ferencné, SZOTE intézeti könyvtáros, Szeged.

Felölő kiadó: Dr Birtalan Győző

Készült: az Országos Orvostudományi Információs Intézet és Könyvtár sokszorosító üzemében.

Felölő vezető: Selmeczi Nándor

300 példány B/5 méret

A Z O R V O S I K Ö N Y V T Á R O S

az Országos Orvostudományi Információs Intézet és Könyvtár

T á j é k o z t a t ó j a

1983

23. évf.

3. szám

T A R T A L O M

Oldal

T á j é k o z t a t á s - T á j é k o z ó d á s

FEDINECZ Sándor - VILUSZ Lászlóné: Az egészségügy új hazai információs tevékenysége. Országtanulmányok. 189

Á l l o m á n y a l a k í t á s

BORSY Márta: Külföldi folyóiratok igénybevételének elemzése a POTE Központi Könyvtárában 220

MARTON János - PÁVAI-VAJNA Erzsébet - TERJÉK Zeuzsanna: Szükségletek, ellátottság, takarékoság. Biokémiai folyóiratok előfizetése Magyarországon 244

B e m u t a t j u k k ö n y v t á r a i n k a t

BAKONYI Ferencné: Az Állatorvostudományi Egyetem Központi Könyvtárának rekonstrukciója 260

KÖHRNER Éva: Egy felújított orvosi szakkönyvtárról 271

K i t e k i n t é s

Hogyan vizsgálják az információs igényeket Anglia orvosi könyvtáraiban? /Ismertetés Bremberg, G. és Leggate, P. "Matching user needs in health care" c., az Aslib Proceedings 1982, 34, 2. 90-102. oldalain megjelent közlemény alapján. Ism. Benda Mária 280

K ö z l e m é n y e k - H í r e k

Reumatológia: a legújabb irodalom annotált bibliográfiája. Ism. Szőnyi Ferencné 293

M e l l é k l e t

/az orvosi könyvtári hálózat alközpontjainak és országos intézeteinek címlistája/

CONTENTS

	page
Information - Orientation	
Sándor FEDINECZ - Maria VILUSZ: New national information activity of public health Country studies	189
Developing of the holdings	
Márta BORSY: Analysis of the utilization of foreign periodicals in the Central Library of POTE, Medical University of Pécs	220
János MARTON - Erzsébet PÁVAI-VAJNA - Zsuzsanna TERJÉK: Demands, degree of supply, economy. Subscription to biochemical journals in Hungary	244
We introduce our libraries	
Ilona BAKONYI: Reconstruction of the Central Library of the University of Veterinary Sciences	260
Éva KÜHRNER: On a renewed medical research library	271
Outlook	
How are the demands for information examined in the medical libraries of England? / Review based on the publication issued in Aslib Proceedings, 1982.No.34. pages 90-102, under the title: "Matching user needs in health care", authors Bremberg,G. and Leggate,P. / Review: Mária BENDA	280
Notices - News	
Rheumatology: Annotated bibliography of the newest literature. Review: Anna SZÓNYI	293
Annex	
List of the national institutes and sub-centres of the medical library-system	

С о д е р ж а н и е

Стр.

И н ф о р м а ц и я - О р и е н т а ц и я

Шандор ФЕДИНЕЦ-Мария ВИЛУС: Новая информационная служба венгерской медицины. Трактаты о здравоохранении стран	189
---	-----

И з м е н е н и е ф о н д а

Марта БОРШИ: Анализ потребления зарубежных журналов в Центральной Библиотеке Печского Медицинского Университета.	220
Янош МАРТОН-Эржебет ПАВАИ-ВАЙНА-Жужанна ТЕРЬЕК: Потребности, оснащенность, экономия. Подписка на биохимические журналы в Венгрии	244

П р е д с т а в л я е м н а ш и б и б л и о т е к и

Илона БАКОНИ: Реконструкция Центральной Библиотеки Ветеринарного Института	260
Эва КЮРНЕР: О возобновленной медицинской спецбиблиотеке	271

З а р у б е ж о м

По какому методу изучают потребности в информации в медицинских библиотеках Англии? Рец. Мария БЕНДА. Bremberg, G. et Leggate, P.: "Matching user needs in health care". Aslib Proceedings 1982, 34, 2. 90-102. 280	280
---	-----

С о о б щ е н и я - И з в е с т и я

Ревматология: библиография с аннотациями последней литературы. Рец.: Ф. Сёни	293
--	-----

П р и л о ж е н и е

Список адресов центральных институтов и подцентров сети медицинских библиотек

XX

T á j é k o z t a t á s - T á j é k o z ó d á s

XX

Az egészségügy új hazai információs tevékenysége Országtanulmányok

Fedinecz Sándor - Vilusz Lászlóné

Egészségügyi Minisztérium Szervezési, Tervezési és
Információs Központja

Igazgató: Dr Balog János

A tudomány és a technika fejlődése, az információ mennyiségének rohamos növekedése szerte a világon megkövetelte az információellátás módszereinek folyamatos fejlesztését. A kutatás és a fejlesztés számos országban intenzív fejlődési periódusba lépett. A kutató és gyakorlati szakemberek munkájának eredményessége mindinkább a megfelelő szervezetheztől és informáltságtól függ. Ebben a helyzetben hatványozottan szükség

van a könyvtári és tájékoztatási szolgáltatásokra és ezek tökéletesítésére. Az előrehaladás tehát nem csupán a tájékoztatás belső fejlődésének az eredménye, hanem a társadalmi igények következménye is. Az igények mind a tudomány, mind a gyakorlat oldaláról jelentkeztek.

A szakemberek, elsősorban a vezetők részére olyan tartalmi tájékoztatást kell biztosítani, amelynek segítségével az információk tanulmányozására ezánt időt hatékonyabban fel tudják használni. A tartalmi tájékoztatás korszerű formái az előrejelző és javaslattevő szemle-tanulmányok, amelyek elegendő mennyiségű, megfelelő /és csakis megfelelő/ dokumentumok összegyűjtése, elemzése és értékelése útján jönnek létre.

Minthogy cikkünkben az ilyen információ egyik típusával, az országtanulmányokkal foglalkozunk, hasznosnak ítéljük meg egy cikkből vett idézet ismertetését, amely szakemberek véleményei alapján ad jellemzést a tartalmi tájékoztatás módszereiről:

"... A korszerű tartalmi tájékoztatás célja, hogy forráshasználatot helyettesítsen. Módszere az eredeti dokumentumok tartalmának alkotórészeire bontása és új dokumentumba való szintetizálása. E módszerről nevezi sok szerző a korszerű tartalmi tájékoztatási formákat analitikus-szintetikus információnak. Abból következően, hogy e módszer lényege már nem a primer forrásokról való közvetlen vagy reverzibilis tájékoztatás /amely alapján az eredeti egésze felismerhető/, az ilyen típusú tájékoztatást sokan már nem sorolják - mint a szakirodalmi tájékoztatás műfajainak többségét - a szekunder, másodlagos tájékoztatás körébe, hanem tercier, azaz harmadlagos tájékoztatásnak tekintik, hivatkozással arra, hogy az információtartalom itt új, a primer információkkal már nem közvetlen kapcsolatban álló, relativ önállósággal rendelkező formában jelentkezik."³...

Az összefoglaló tájékoztató tanulmányok egyik válfaja a szervező, külföldre utazó szakemberek számára készülnek abból a célból, hogy áttekintést nyújtsanak egy adott szakterület helyzetéről az egyes országokban. Az ilyen országtanulmányok /country-study/ külföldön egyre nagyobb teret hódítanak és Magyarországon is már néhány ágazatban megjelentek.

Az egészségügyi ágazati vezetők, kutató és gyakorlati szakemberek részéről is felmerült az az igény, hogy a meglévő könyvtári és szakirodalmi információs szolgáltatások mellett jelenjenek meg tájékoztató tanulmányok a világ országainak egészségügyéről. Pontosabban fogalmazva olyan információs bázist kell létrehozni, amely tartalmazza a világ országainak egészségügyi helyzetéről /valamint szervezetéről/ szóló információkat és alapul szolgál országtanulmányok szerkesztéséhez és nemzetközi összehasonlító elemzéshez. Az ilyen adatok összegyűjtése, feldolgozása igen körültekintő, alkotóelemző munkát igényel, mivel csak az ilyen módszerrel összeállított országtanulmányok jelentenek segítséget az egészségügyi vezetők, szervezők, kutatók számára, nem kevésbé fontos tevékenységhez, mint amilyenek a nemzetközi kapcsolatokból adódó feladatok, az aktív részvétel az Egészségügyi Világszervezet tevékenységében.

Mint ismertetes, az ESZTIK az Egészségügyi Minisztérium egészségügyi informatikai döntéshozókészítő és meghatározott területeken operatív bázisintézete. Feladatai közé tartozik az egészségügyi szervezési, tervezési, gazdaságtani és informatikai tárgykörbe tartozó hazai és nemzetközi tudományos kutatások és tapasztalatok figyelemmel kísérése, valamint a feladatkörével kapcsolatos szakirodalom dokumentálása. A Minisztérium a fentiekben vázolt új információs tevékenység megszervezésével az ESZTIK-et bízta meg és létrehozta a nemzetközi egészségügyi szakértői osztályt.

A nemzetközi egészségügyi szakértői osztály létrehozása

Előljáróul; a nemzetközi orvostudományi és egészségügyi információk feldolgozásával Magyarországon számos intézmény foglalkozik, azonban az országtanulmányok kidolgozásához szükséges, alapvető irodalom egy intézményben sem található meg maradéktalanul. Ez az új információs tevékenység beilleszkedik az ESZTIK profiljába; emellett a szükséges információk beszerzése érdekében túl kellett lépünk az ESZTIK könyvtári állományának és szakirodalmi feldolgozásának határain és kapcsolatot létrehozni számos hazai és külföldi intézettel. Ez érthető is, hiszen a világ országainak egészségügyi helyzetéről szóló, átfogó tanulmányok összeállítása sokrétű, széleskörű információk begyűjtése nélkül lehetetlen.

A fenti tények és megállapítások vezettek bennünket ahhoz a felismeréshez, hogy széleskörű felmérés alapján kell kidolgoznunk és megalapoznunk a nemzetközi egészségügyi tájékoztatás rendszerét. Itt nagyon komolyan és határozottan felmerült a "mit hogyan" /külföldön "know how" formában ismert/ kérdés. Hogyan kerestünk és találtunk választ erre a kérdésre, ezt részben tükrözik e cikk további fejezetei; a téma teljeskörű elemzésére egy másik cikk keretein belül visszatérünk.

A nemzetközi egészségügyi szakértői osztály hiányos létszámmal indult és megoldatlan volt az elhelyezés is, ez azonban nem akadályozta meg a munka megkezdését.

Mindenekelőtt kidolgoztuk a világ országainak egészségügyéről szóló információk gyűjtési, nyilvántartási és felhasználási rendszerét. Felkutattuk a legfontosabb információ forrásokat és megkezdtuk az információ anyagok feldolgozását. Igyekeztünk beszerezni, ill. beszereztetni a nemzetközi tájékoztató munkához szükséges legfontosabb kézikönyveket. Egy év alatt a gyűjteményünkben minden ország egészségügyéről több-kevesebb anyag állt rendelkezésre, azonban a tárolást és a nyilvántartást a helyhiány

akadályozta. Már ebben az időszakban is készítettünk tájékoztató anyagot a Minisztérium és az ESZTIK vezetői részére. Több külső intézet, vállalat munkatársai részére szolgáltatunk információt /Pl.: Medimpex, Medicor, Hungexpo, Trópusi Betegségek Intézete stb./. Információt nyújtottunk a Magyar Vöröskereszt Kambodzsába kiutazó segélynyújtási küldöttségének felkészüléséhez.

Az osztály elhelyezése 1981-ben oldódott meg, amikor beköltözhattünk az Egészségügyi Minisztérium Arany János utcai épületébe. Az osztály létszám- és anyagi lehetőségei korlátozottak, mégis igyekeztünk a lehető legszélesebb körben felkutatni azokat a hazai és külföldi intézeteket, amelyekkel információcserét alakíthattunk ki.

Az osztály munkafolyamatai

Gyűjtés

Első lépésként beszereztettük a nemzetközi egészségügyi tájékoztatáshoz szükséges segédkönyveket. Ebben hatékony segítséget kaptunk könyvtárunktól. Közös munkánk eredménye, hogy a segédkönyv-gyűjtemény gazdagodott és az érdeklődő szakemberek rendelkezésére áll. Néhány ilyen segédkönyvet az alábbiakban felsorolunk:

Who's who in science in Europe, vol. I-IV. /GBR/

The international who's who 1981-82. /London/

Who's who in the socialist countries /New York, München/

Who's who in medicine /München/

Who's who in the UN /New York/

The world of learning /London/

The Europa yearbook 1982..

Yearbook of Int. Organizations /Brussels/

A WHO öt évenként kiadott jelentéseiről /reportok/ közül - eredetiben vagy fotómásolatban - megszereztünk néhány külföldi intézet által kiadott sorozatot is. Ilyenek pl:

- a Statistisches Bundesamt /Wiesbaden/
"Länderkurzberichte" sorozata
- a LICROSS/VOLAGS Steering-Comitee for Disaster
"Basic facts" sorozata
- a Bol'saja Medicinszkaja Enciklopedija 2. és 3.
kiadásai
- az IMS World Publications Ltd. /London/"World
Drug Market Manual" kiadványa
- a Predicasts, Inc. /USA/ "World Health Spending
Outlook to 1995" kiadványa
- az UNICEF "Profile of an Emergency" sorozata
- a Canadian Int. Development Agency /CIDA/,
"Country Profile" sorozata
- a "Medizinische Länderkunde" /Springer-Verlag
Berlin/ - sorozat
- a "Synchrisis: the Dynamics of Health" /USA/ sorozat
- a "Population Policy Compendium" /ENSZ/ sorozat

Az Egészségügyi Minisztérium közreműködésével megrendeltük és folyamatosan megkapjuk a WHO kiadványait. A fontosabb sorozatokból megszereztük a régebbi kiadványokat is, így például csaknem teljes a WHO-statisztikai évkönyv gyűjteményünk.

A fentiekén kívül elsősorban a fontosabb ENSZ-kiadványokat, a nemzeti statisztikai évkönyveket, eü. statisztikai évkönyveket, az eü. szervezési szakkönyveket, folyóiratokat és egyéb dokumentumokat igyekeztünk felkutatni és megszerezni. Ebben a munkában együttműködünk /az ESZTIK Könyvtárán kívül/ más hazai intézményekkel is /OIK, az orvostudományi egyetemek, valamint az OTKI egészségügyi szervezési intézetei, országos szakmai intézetek, KSH Könyvtára, MTA Világsgazdasági Intézetének tájékoztatási szolgálata, Országgyűlési Könyvtár, MEDIKOR, MEDIMPEX, az OGYI dokumentációs osztálya stb/.

Gyűjteményünket állandóan frissen tartjuk, kiegészítjük, a források utáni kutatást ezért sohasem hagyjuk abba. A minisztériumtól kapott engedély alapján széleskörű nemzetközi levelezést indítottunk és tartunk fenn.

Eddig kb. 1500 külföldi intézménytől kértünk kiadványkatalógust és tájékoztatást tevékenységükről. Ezek áttanulmányozása alapján közel 700 intézménynek ajánlottunk fel információcserét. Jelenleg közel 100 intézménnyel, ill. szervezettel van állandó kapcsolatunk, 35 új külföldi orvostudományi és egészségügyi szervezési témakörű folyóirat cseréjét szerveztük meg. Hasznosításukról az ESZTIK könyvtárával együttműködve gondoskodunk. Számos országtól megkaptuk a statisztikai évkönyveket; egyes országokból sikerült devizamentesen megszerezni az egészségügyi statisztikai évkönyvet is, amelyeket igyekezünk minél több országból visszamenőleg 10-20 évre megkapni. A nemzetközi kiadványcserének további eredménye az egészségügyi szervezési témakörű szakkönyvek devizamentes megszerzése is.

Jelenleg 173 országról tárolunk dokumentálható anyagot.

Tanulmányunk végén két táblázatban ismertetjük azokat az intézményeket, amelyekkel kiadványcserét folytatunk. Az 1. táblázat a Népegészségügy és az Egészségügyi Gazdasági Szemle

folyóiratokért cserébe megküldött külföldi folyóiratokat és az azokat szállító intézményeket ismerteti. E folyóiratok között nem szerepelnek a WHO-folyóiratok, amelyeket díjmentesen kapunk meg. A 2. táblázat azokat a külföldi intézményeket mutatja be, amelyekről nemzeti statisztikai évkönyvet, eü. statisztikai évkönyvet, ill. egyéb dokumentumokat /ezekkönyveket, tanulmányokat/ kapunk rendszeresen cserébe. A folyóiratcseréből származó évi devizamegtakarítás közel 600 USA dollár és jelentős összeget tesznek ki a statisztikai és egyéb kiadványok is.

A folyóiratokat a könyvtár tárolja.

A többi dokumentumot az osztályon egységes feliratú gyűjtőkben, földrészek és ezen belül országok szerinti sorrendben tároljuk. Mindegyik gyűjtődosszié borítóján fel van tüntetve az illető ország zászlója és címere, az ország megnevezése eredeti nyelven és magyarul. Alatta következik az országnak az Egészségügyi Világszervezetben területi hovatartozását jelölő kódja /pl. WHO-EUR- európai terület/. A hárombetűs kódjellel az országok és földrajzi egységek nevének kódjait meghatározó magyar /MSZ 3410-77/ és nemzetközi /ISO 3166-1974/ szabványoknak felel meg.

  CSEHSZLOVÁKIA ČESKOSLOVENSKÁ SOCIALISTICKÁ REPUBLIKA CSEHSZLOVÁK SZOCIALISTA KÖZTÁRSASÁG WHO-EUR CSK	 DÁNIA KONGERIGET DANMARK DÁN KIRÁLYSÁG WHO-EUR DNK	 AUSZTRIA REPUBLIK ÖSTERREICH OSZTRÁK KÖZTÁRSASÁG WHO-EUR AUT
--	--	--

Nyilvántartás és feltárás

Minthogy célunk az egészségügy szervezetével és helyzetével kapcsolatos információk - teljességre törekvő - feltárása, olyan nyilvántartást tervezünk megvalósítani, amely nemcsak a saját gyűjteményünkben, hanem a más könyvtárakban található /profilba vágó/ információs anyagokat is tartalmazza. Fontos szempont az is, hogy a releváns információkat tartalmazó könyveket, folyóiratcikkeket, kéziratokat stb. /dokumentum típusától függetlenül/ integrálva tartjuk nyilván és tárjuk fel földrajzi, szak- és szerzői katalógusokban.

A földrajzi katalógusban a besorolás földrészek és országok szerint történik. A dokumentumok jelzeteinek kialakításához az országok egységes nemzetközi kódjelzéseit használjuk. A visszakeresés megkönnyítése céljából keresztkatalógust dolgoztunk ki /minden országon belül a fontosabb tárgykörök szerint is lehet keresni/. A tárgykörök és kódjaik a következők:

- általános tájékoztatás	- ÁT
- egészségügyi állapot	- EÁ
- az egészségügy szervezete	- ES
- a gyógyító- megelőző ellátás szervezése	- GE
- a közegészségügy-járványügy szervezése	- KJ
- szociális gondoskodás	- SG
- az egészségügy személynézet és képzése	- SZ
- a tudományos kutatások szervezése	- TK
- az egészségügy tervezése	- ET
- pénzellátás - gazdálkodás	- PG
- nemzetközi kapcsolatok	- NK
- információs rendszerek	- IS
- különfélelek	- KO

A szakrendi katalógus

Kialakítása folyamatban van az alábbiak szerint:

Általános tájékoztatás

Földrajzi adatok
Történeti áttekintés

Társadalmi-politikai helyzet
Gazdasági helyzet
Egészségügyi helyzet /összefoglaló információk/

Egészségi állapot

Demográfiai helyzet
Morbiditás
Mortalitás
Táppénzes morbiditás
Rokkantság

Az egészségügy szervezete

Az egészségügy irányító szervei, az egészségügyi szak-
igazgatás szervei
Az ország eü. rendszerének struktúrája
Az egészségügyi törvény
Az egészségügy stratégiája

Gyógyító-megelőző ellátás

Alapellátás /körzeti orvosi, körzeti gyermekorvosi és
üzemorvosi/
Szakorvosi járóbeteg-ellátás
Fekvőbeteg-intézeti ellátás
Gondozás
Orvosi rehabilitáció
Nő-, csecsemő-, gyermek és ifjúságvédelem

A közegészségügy-járványügy szervezése

Közegészségügy
Járványügy
Egészségnevelés
Egyéb megelőző tevékenység

Szociális gondoskodás

Gyermek- ifjúságvédelem
Felnőttvédelem /munkaviszonyban állók, munkaképtelenek/
Szociális gondozás
Társadalombiztosítás

Az egészségügy személyzete és képzése

Orvos, fogorvos, gyógyszerész
Egészségügyi szakdolgozók /középkáderek/
Nem egészségügyi szakszemélyzet /egyetemi, főiskolai és
középfokúak/

Kisegítő személyzet

Képzés - szakképzés - továbbképzés /felső-, közép-, alap-
foku/

A tudományos kutatások szervezése

Irányítás

Kutatóhelyek-kutatók

Orvostudományi kutatás

Társadalom-orvostani kutatások

Egészségügyi tervezés

Távlati tervek

Középtávú tervek

A tervezés módszerei

Egészségügyi költségvetés

Eü. kiadások, beruházások

Pénzellátás - gazdálkodás

Pénzgazdálkodás

Munkaerő-gazdálkodás

Gyógyszerellátás

Műszerellátás

Intézeti gazdálkodás

Nemzetközi kapcsolatok

Szocialista országok egészségügyi együttműködése

Egészségügyi kapcsolat más államokkal

Kapcsolat az Egészségügyi Világszervezettel

Együttműködés más kormányzati és nem kormányzati szervek-
kel

Kapcsolat Magyarországgal

Egészségügyi információs rendszerek. A számítástechnika
alkalmazása az egészségügyben.

Feldolgozás

Katalógusok segítségével feltárt gyűjteményünkben bármikor tudunk adatokat szolgáltatni, felvilágosítást adni. A referenz tevékenységen kívül azonban teljes-
ségre törekvő, tartalmi tájékoztatást nyújtó tömörített tanulmányok formájában is informáljuk a szakembereket.

Ezeknek az ország tanulmányoknak /country study/ összeállításához nemcsak sok értékelhető adatra van szükség, hanem áttekintő, egy-egy ország szakemberei által már /saját céljaikra/ rendezerezett, összefoglaló információkra is. Igyekezünk tehát ilyen tanulmányokat is beszerezni, elsősorban olyanokat, amelyek egy-egy ország egészségügyével összefüggő általános és gazdasági adatokat nyújtanak célzottan, már feldolgozottan.

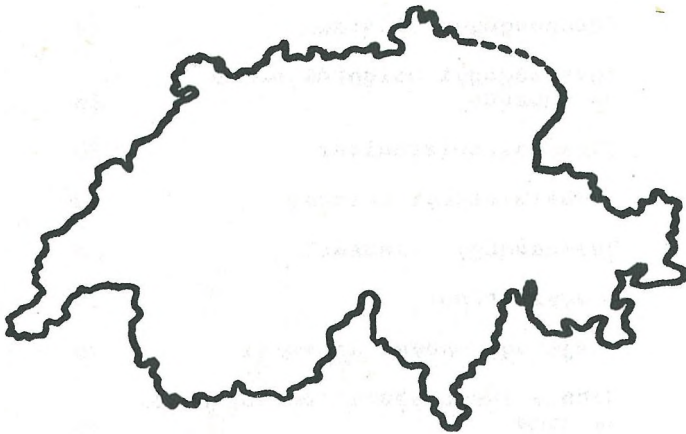
Egy-egy ilyen dokumentum azonban még mindig bőséges kiegészítésre szorul.

Az ország tanulmányokat az említetteken kívül statisztikai évkönyvekből, folyóiratcikkekből, heti- és napilapokból, kéziratok adataiból állítjuk össze, megszerezzük az elérhető szóbeli információkat, majd ezután összehasonlítást, elemzést végzünk.

Az értékelés, a következtetések levonása után történik a végleges szerkesztés.

Az ország tanulmányok sémáját Svájc példáján mutatjuk be.

TÁJÉKOZTATÓ TANULMÁNY
SVÁJC
EGÉSZSÉGÜGYÉRŐL

AZ EGÉSZSÉGÜGYI MINISZTERIUM SZERVEZÉSI, TERVEZÉSI
ÉS INFORMÁCIÓS KÖZPONTJA
NEMZETKÖZI EGÉSZSÉGÜGYI TÁJÉKOZTATÁSI FŐOSZTÁLY
1982

Az alábbi felépítés többé-kevésbé
minden tanulmányban azonos:

T a r t a l o m

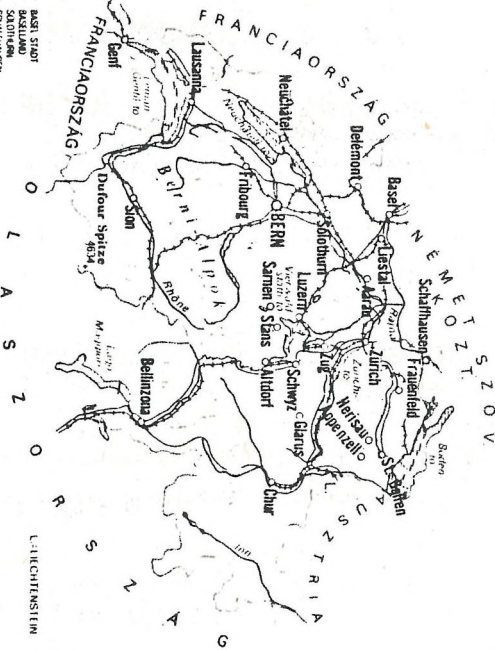
Az ország általános jellemzése	1
Gazdasági helyzet	3
A lakosság egészségi állapota	7
Az egészségügy szervezete	13
Egészségügyi tervezés	14
Egészségügyi ellátás	14
Egészségügyi dolgozók száma és képzése	20
Társadalombiztosítás	20
Orvostudományi kutatás	23
Egészségügyi kiadások	24
Gyógyszeripar	25
Svájc egy magyar szemével	30
Néhány fontosabb intézmény neve és címe	35
Irodalom	36

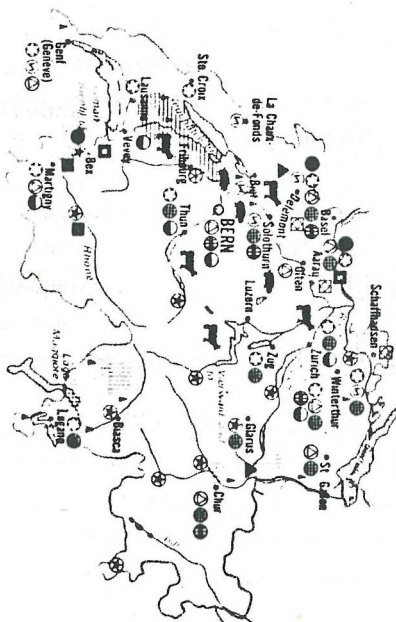
SVÁJC

0 50 km

— Kormányzati (kanton) határ
 Főbb vasúti vonal
 — Főbb útvonál

S V Á J C I ÁLLAMSZÖVETSÉG

Németül: Schweizerische Eidgenossenschaft
Franciául: Confédération Suisse
Olaszul: Confederazione Svizzera

AZ ORSZÁG ÁLTALÁNOS JELLEMZÉSE

<u>Terület:</u>	41 288 km ²
<u>Lakosság:</u>	6 365 960 /1980/
<u>Népsűrűség:</u>	154 fő/km ²
<u>Főváros:</u>	Bern /1979-ben 142 900 lakos, peremvárosokkal együtt 282 400/
<u>Államforma:</u>	szövetségi köztársaság
<u>Népek:</u>	német /75 %/, francia /20 %/, olasz /4 %/, rétoromán /1 %/
<u>Hivatalos nyelv:</u>	német, francia, olasz
<u>Hivatalos pénznem:</u>	1 svájci frank = 100 rappen vagy centimes 1 USA dollár = 2,09 svájci frank 1 svájci frank = 16,82 forint /1982. VI.6./

Az ország általános jellemzése

Ebben a fejezetben röviden ismertetjük a földrajzi viszonyokat, az éghajlatot. Ezután áttekintést adunk az ország társadalmi-politikai helyzetéről, az államezervezeetről, a közigazgatási beosztásáról.

Gazdasági helyzet

Ismertetjük a fontosabb gazdasági mutatókat /bruttó nemzeti termék, nemzeti jövedelem/, az ipar és a mezőgazdaság, a külkereskedelem helyzetét. Becslések Svájc 1982. évi gazdasági helyzetéről. Az infláció Svájcban.

A lakosság egészségi állapota

Részletesen ismertetjük és értékeljük a demográfiai helyzetet. Táblázatban szemléltetjük a fontosabb demográfiai mutatókat:

- lakosság száma és prognózisa
- a lakosság kor- és nem szerinti megoszlása
- a városi és falusi lakosság megoszlása
- születések
- halálozások /a leggyakoribb halálokok itt is a keringési betegségek, a daganatok és a balesetek/
- természetes szaporodás
- csecsemőhalálozás
- születéskor várható élettartam

Ezután következnek a morbiditási és mortalitási viszonyok, /haláloki statisztika, fertőző és nem fertőző betegségek előfordulása/, a betegségeket befolyásoló tényezők. Külön fejezetben ismertetjük a megelőző intézkedéseket, szűrővizsgálatokat. Ismertetjük a lakosság táplálkozási helyzetét.

Az egészségügy szervezete

Az egészségügy irányító szervei, az eü. törvény, az egészségügy szervezeti felépítése, az intézményhálózat./Svájci sajátosság a szövetségi intézmények egyfelől és a kantonok önállósága a másik oldalról./

Egészségügyi ellátás

A gyógyító-megelőző ellátás helyzete.

- Alapellátás
- Szakellátás
- Fekvőbeteg-ellátás

Ágyellátottsági mutatók, kórházi tevékenységi mutatók.
/10.000 lakosra 114,5 ágy jut./

Az egészségügyi dolgozók és képzésük

Az orvosképzés, ápolónő és egyéb egészségügyi dolgozók képzés és továbbképzés rendszerének ismertetése, orvostudományi egyetemek. /Basel, Bern, Genf, Lausanne, Zürich./ A képzés 6 éves francia vagy német nyelven történik. Az ápolónőket három évig, a segédápolónőket 18 hónapig képezik a svájci Vöröskereszt programja szerint. 36 ápolóképző iskolában általános nővéreket, 23 iskolában elmeegészségügyi nővéreket, 11 anya- és gyermekápoló nővéreket képeznek.

A társadalombiztosítás szervezete, mutatói

Biztosító intézmények /állami, magán/

Biztosítottak aránya

Táppénz

Öregségi nyugdíj

Társadalombiztosítási kiadások

Az orvostudományi kutatás

főbb területei: az egészségügyi gazdálkodás, szív- és érrendszeri betegségek, az öreg- és serdülőkor szociális problémái. Külön alapot hoztak létre az onkológiai kutatás részére.

Egészségügyi kiadások

alakulása és prognózisa

Gyógyszerellátás

Gyógyszeripar, termelés, export-import.

Magyarország és Svájc kapcsolata a gyógyszerexport- és import területén

Export és import forgalmunk alakulása az utolsó 10 évben a Ciba-Geigy, a Hoffmann-La Roche, a Sandoz céggel és leányvállalataival stb.

Svájc egy magyar szemével

A svájci család háztartása. Van-e "dolgozó nő" Svájcban? Milyen a kórház, az orvos, az ápolószemélyzet? És milyen az ápolás?

A nyugdíjas kor és az öregek helyzete.

A tanulmányok végén felsoroljuk az általunk felderített egészségügyi intézmények nevét és címét.

Az ország tanulmányok érdekes és izgalmas olvasmányok: az előbbi néhány oldalon vázlatosan - és ezért szárazon - egy példán próbáltuk bemutatni, milyen adatokat milyen keretben adunk közre.

Az országtanulmányok szétszórása

Jelenleg az országtanulmányok kevés példányzámban, belső használatra készülnek az Egészségügyi Minisztérium vezetői számára. Minthogy az orvostudományi egyetemek, az egészségügyi ágazat országos intézetei, a kórházak és egyéb intézmények is igénylik ezt az információszolgáltatást, igyekezzünk a tanulmányokat a felhasználók minél szélesebb körének biztosítani. Ezt a célt szolgálja a Népegészségügy c. folyóiratban, ebben az évben indított országtanulmány sorozat, amely "A nemzetközi egészségügyi közélet eseményei" című rovatban fog megjelenni. Az első tanulmány Svájcra jelent meg a Népegészségügy 1982. 3. számában. A sorozatban ismertetni fogjuk a különböző társadalmi rendszerű országok egészségügyében lezajló mozgásokat, valamint - összehasonlítások útján - megpróbálunk olyan tanulságokat is levonni, amelyek szervezési és fejlesztési döntésekben ötleteket vagy támpontokat adhatnak az egészségügyi vezetőknek felső-, közép- és helyi szinten egyaránt.

A fenti cikksorozatot az ESZTIK társadalom-egészségügyi csoportjával együtt jelentetjük meg. E csoporttal, valamint az ESZTIK statisztikai osztályával közösen tervezünk egy önálló kiadványsorozatot is a szakemberek széles tábora részére, valamint nemzetközi összehasonlító adattár rendszerének a kidolgozását ez év végéig. Erről részletesen későbbi időszakban számolhatunk be.

Folyóiratcsere külföldi intézményekkel

1. Ország	2. A nemzetközi szervezet, ill. külföldi intézmény megnevezése	3. A cserébe megküldött folyóiratok címe
	International Development Research Centre /DRC/; /Ottawa/	IDRC Reports
	International Children's Centre /Paris/	Courrier
	International Hospital Federation /London/	World Hospitals
	International Planned Parenthood Federation /London/	IPPF Medical Bulletin; OPEN File
	Caribbean Food Nutrition Institute /Kingston/	Cajanus
	Christian Medical Commission /Genève/	Contact
	South-East Asian Medical Information Center /Tokyo/	SEAMIC Newsletter
	World Bank /Washington, Paris/	Report /World Bank/
E u r ó p a		
Dánia	Danish Medical Association	Danish Medical Bulletin
Franciaország	Fédération Hospitalière de France	Revue Hospitalière de France
NSZK	Albert Amann Verlag	Gesundheitspolitische Umschau
MSZK	Institut für Dokumentation und Information über Sozialmedizin und öffentl. Gesundheitswesen	Dokumentation - Sozialmedizin öffentlicher Gesundheitsdienst Dokumentation - Medizin in Umweltschutz Dokumentation - Arbeitsmedizin

1. 2.

3.

Norvégia	Statens Institutt for Folkehelse	Rapport
Olaszország	Associazione dei Medici Provinciali Italiani	Igiene e Sanità Pubblica

A z s i a

India	National Medical Library	Swasth Hind
Izrael	Israel Medical Association	Israel Journal of Medical Sciences

Japán	Institute of Public Health	Bulletin of the Institute of Public Health
-------	----------------------------	--

Japán	The Japan Medical Association	Asian Medical Journal
-------	-------------------------------	-----------------------

Kína	Chinese Medical Association	Chinese Journal of Preventive Medicine
------	-----------------------------	--

Kína	Chinese Medical Association	Chinese Medical Journal
------	-----------------------------	-------------------------

Pakisztán	Hamdard Foundation	Hamdard Quarterly
-----------	--------------------	-------------------

A f r i k a

Mozambik	Ministério da Saúde, Divisão de Relações Internacionais	Revista Médica de Mocambique
----------	---	------------------------------

Zimbabwe	Medical Library, University of	Central African Journal of Medicine
----------	--------------------------------	-------------------------------------

1.	2.	3.
A m e r i k a		
Kolumbia	Facultad Nacional de Salud Publica	Revista de la Escuela Nacional de Salud Publica
Kuba	Centro Nacional de Información de Ciencias Médicas	Revista Cubana de Administración de Salud
Mexikó	Instituto Mexicano del Seguro Social, Subdirección General Médica, Jefatura de Servicios de Medicina	Revista Mexicana de Seguridad Social
Paraguay	Dirección General de Estadística y Censos	Anuario Estadístico del Paraguay
Salvador	Instituto de Investigaciones Médicas, Hospital Rosales	Revista del Instituto de Investigaciones Médicas
USA	The Donald Guthrie Medical Center	The Guthrie Bulletin
USA	Worldwatch Institute	Worldwatch Papers

Kiadványcsere külföldi intézményekkel
/könyvek, évkönyvek, tanulmányok/

Ország

Nemzetközi szervezet, ill. külföldi intézet megnevezése

African Medical Research Foundation /Nairobi/

Christian Medical Commission /Genève/

Council for Europe, Documentation Section an Library /Strasbourg/

International Association of Agricultural Medicine /Nagano, Japan/

International Centre for Diarrhoeal Disease Research /Dacca, Bangladesh/

International Development Research Centre /Ottawa/

International Hospital Federation /London/

NOMESKO Sekretariat /Copenhagen/

South Pacific Commission

World Bank /New York, Paris/

E u r ó p a

Anglia

The Institute of Development Studies, University of Sussex

Anglia

Nuffield Centre for Health Services Studies

Anglia

Commonwealth Secretariat

Ország	Nemzetközi szervezet, ill. külföldi intézet megnevezése
Belgium	Centre de Traitement de l'Information Université de Louvain
Dánia	Sundhedsstyrelsen
Dánia	Dansk Sygehus Institut
Dánia	NOMESKO Sekretariatet
Dánia	Danish Medical Association
Finország	Tilastokeskus, Central Statistical Office of Finland
Hollandia	Central Bureau of Statistics, Library International Statistical Institute
Liechtenstein	Landesverwaltung des Fürstentums Liechtenstein, Amt für Volkswirt- schaft
NSZK	Akademie für Öffentliches Gesundheitswesen
NSZK	Bundesgesundheitsamt, Presse- und Informationsstelle
NSZK	Robert Bosch Foundation
NSZK	Statistisches Bundesamt
Svájc	Pharma Information
Svájc	Sandoz Institute
Svédország	Karolinska Institutet, Socialmedicinska Institutionen SPRI

Ország

Nemzetközi szervezet, ill. külföldi intézet megnevezése

Á z s i a

Ciprus

Ministry of Finance, Department of Statistics and Research

India

National Medical Library, Dte. General of Health Services

Izrael

Kupat-Holim Health Insurance Institution

Japán

The National Institute of Hospital Administration

Japán

Statistics Bureau, Prime Minister's Office

Kína

Chinese Medical Association

Kuwait

Kuwait Foundation for the Advancement of Sciences

Kuwait

Kuwait University, Dept. of Community Medicine

Pakisztán

College of Community Medicine

Pakisztán

Hamdard Foundation

Macao

Reparticao dos Servicos de Estatistica

Malaysia

University of Malaya, Fakulti Perubatan

A f r i k a

Libia

Census and Statistics Department

Madagaszkár

Services des Statistiques Sanitaires et Démographiques, Direction des Services Sanitaires et Médicaux Ministère de la Santé

Ország Nemzetközi szervezet, ill. külföldi intézet megnevezése

Marokkó Centre National de Documentation

Szudán The National Council for Research, Medical Research Council

Zimbabwe University of Zimbabwe, Dept. Community Medicine

Ausztália és

Óceánia

Commonwealth Scientific and Industrial Organisation /Ausztália/

Papua New Guinea, Institute of Medical Research

Medical Research Council of New Zealand

Amerika

Barbados University of the West Indies, Queen Elizabeth Hospital

Brazília Instituto de Saúde -Biblioteca

Grenada St. George's University School of Medicine

Kajmán-szigetek Office of the Principal Secretary

Kanada Canadian International Development Agency, Public Affairs Division

Kanada Health and Welfare Canada

Ország	Nemzetközi szervezet, ill. külföldi intézet megnevezése
Kanada	Statistics Canada
Kanada	University of Saskatchewan, Dept. of Social Preventive Medicine
Mexikó	Instituto Mexicano del Seguro Social, Subdirección General Médica, Jefatura de Servicios de Medicina Preventiva
USA	American Medical Association
USA	American Public Health Association
USA	Department of Health Human Services, National Center for Health Statistics
USA	The Ford Foundation
USA	Library of Congress, Exchange Gift Division
USA	National Library of Medicine

Irodalom

1. Az Egészségügyi miniszter 23/1982. /EÜK.24./ EÜM számú utasítása az Egészségügyi Minisztérium Szervezési, Tervezési és Információs Központja szervezeti és működési szabályzatáról.
= Egészségügyi Közlöny, 1982.dec.28. /24.sz./.
2. Az Egészségügyi Minisztérium Szervezési Tervezési és Információs Központja Szervezeti és Működési Szabályzata. Budapest, 1983.
3. FÜLDI Tamás: Az analitikus-szintetikus szemle-
tanulmányok. KMK tanulmány-gyűjtemény.
4. Centr za naucena informacija po medicina i
zdraveopazvane sz centralna medicinszka biblioteka.
Prospekt. Szofia, 1979.
5. Codes for the representation of names of countries.
Int. standard: ISO 3166-1974/E/.
6. Information systems for health services. Public
Health in Europe 13. WHO, Copenhagen, 1980.
7. LITUHIN, J.I: UNISIST. A tudományos információcsere
világméretű programja. KURIR UNESCO, 1978.ápr.sz.
8. STALTE, J.B.: Der Vergleich von Gesundheitssystem
in anderen Ländern. /Cikksorozat./ Krankenhaus
Umschau, 1. rész: 1982.jan.szám; 2. rész: 1982.
febr.szám; 3. rész: 1982.márc.szám.
9. SWERTZ, P. Literaturinformationssysteme für
das Gesundheitswesen. = Der Schweizer Spital, 9.
1977. 411-460.
10. VICKERY, B.C.: Tájékoztató rendszerek.
= Könyvtári Figyelő, 1975. 3. 273-283.

New national information activity of public health

Country studies

Sándor FEDINECZ - Mária VILUSZ

In conformity with the instructions of the Ministry of Health Care a new department has been set up in the Public Health Organization-, Planning and Information Centre with the task to establish an international information basis on health care situation in countries all over the world and to compile country studies relying upon this information.

The country studies - being analytical-synthetical review treatises - mean a new information service in the health care branch. Their aim is to satisfy a demand arisen long ago: to help the experts of public health in their organization work and health policy for being able to perform their tasks arising from international cooperation.

The authors outline the circumstances of the department's establishment, the organization and progress of their work. They point out the information exchange among inland- and foreign institutions. They introduce the methods of collecting, recording, revelation and distribution of information. The mechanism of the country studies is illustrated in a factual case. The schedules show the most important manuals and the current documentaries received in exchange, the names of partners respectively.

Шандор ФЕДИНЕЦ — Мария ВИЛУС

Новая информационная служба венгерской медицины

Трактаты о здравоохранении стран

По указанию Министерства Здравоохранения в 1979 году был создан новый отдел в Центре медицинской организации, планирования и информации, предназначенный для создания международной информационной базы в связи с актуальным состоянием здравоохранения стран мира и для составления трактатов об отдельных странах на фоне этих информации.

Трактаты — в качестве аналитико-синтетических обзорных работ — представляют собой новую информационную службу в медицинской специальности. Она преследует цель удовлетворения уже ранее возникшего требования: оказать помощь медицинским специалистам в организационной и санитарно-политической работе, в выполнении их задач по международному взаимодействию.

Авторы излагают условия создания отдела, процессы организации его деятельности. Обращают особое внимание на обмен информацией с венгерскими и зарубежными институтами. Описывают методы сбора, учета, переработки и диссеминации информации. Структура трактатов иллюстрирована конкретным примером. В таблицах приведены важнейшие пособия и полученные в обмен текущие документы, а также имена партнеров по обмену.

Állományalakítás

Külföldi folyóiratok igénybevételének elemzése a POTE Központi Könyvtárában

I. Visszamenőleges /zárt raktári/ kötetek használatának vizsgálata a kölcsönzés, a helybenolvasás, valamint a könyvtárközi igénybevétel alapján

BORSY Márta

Pécsi Orvostudományi Egyetem

Rektor: Dr. Flerkó Béla

Könyvtárunkban évek óta figyelemmel kísérjük a folyóiratok kihasználtságát, hogy az igények követésével dinamikusabbá tegyük a folyóiratállomány alakítását.

Eddig a kölcsönzéseken keresztül figyeltük a folyóiratok igénybevételét, most az OIK-től a tavalyi évben kapott felhívásra, az általuk megadott szempontokat figyelembe véve, a helybenolvasást és a könyvtárközi kölcsönzést is belevéve gyűjtöttük az adatokat. Az év lejártaival döntöttünk úgy, hogy az adatok birtokában most egy részletesebb elemzést végzünk, és felhasználjuk a most már kötelezően is előírt válogatáshoz.

1. A vizsgálat időtartama, a figyelt folyóiratok kiválasztása, technikai lebonyolítása

A vizsgálat az 1982. febr. 1-től 1983. jan. 31-ig terjedő időszakot foglalja magába.

A figyelés a könyvtár állományában meglévő összes külföldi folyóirat használatára kiterjedt. A folyóirat fogalmába nálunk a folyóiratelőfizetési pénzből vásárolt, csere vagy ajándék útján beszerzett időszak kiadványok, illetve sorozatok tartoznak, megjelenési gyakoriságuktól függetlenül.

Könyvtárunkban a tárgyévi, vagyis a folyóiratok kurrens számai a könyvtár folyóiratolvasójában vannak elhelyezve^x, és mindaddig ott tároljuk őket, amíg a következő év első száma meg nem érkezik. Ezután a kötetek lekerülnek a repozitóriumba^{xx}.

Ugyancsak a folyóiratolvasóban van a helye az ún. letéti szakfolyóiratoknak, /amelyek egy új szám beérkezésekor, vagy az évi kötetek teljessé válásakor kikerülnek intézetekhez, klinikákhoz/, valamint az egyes indexelő és referálólapoknak, bibliográfiáknak. Ezek csak helyben használhatók.

A vizsgálat feldolgozását kettéosztottuk. Az egyik rész a folyóiratolvasóban elhelyezett anyag kölcsönzését, helybeli használatát, illetve könyvtárközi kölcsönzését elemzi, ez a munka pedig a repozitóriumban levő, vagyis a tárgyévnél régebbi anyag használatával foglalkozik.

A tapasztalat azt mutatja, hogy a régebbi anyag igénybevételi formáját /vagyis hogy az olvasó a kért cikket helyben olvassa-e el, vagy kikölcsönzi-e/ egyezően a folyóirat mérete, a cikk terjedelme, vagy akár az olvasó rendelkezésre álló ideje határozza meg, illetve dönti el. /Ha egy vastag, bekötött folyóiratban egy féloldalas cikk van, többnyire

x: itt a folyóiratok legutolsó számai csak helyben olvashatók, a korábbiak rövidebb időre ki is kölcsönözhetők

xx: állományunknak ez a része korlátozás nélkül kölcsönözhető.

ezívesebben olvassák el helyben, kikerülve a felesleges cípekedést; ha ugyanez egy vékony füzetben van, már lehet, hogy inkább kikölcsönzik./ Éppen ezért nem tettem különbséget az elemzésnél a használat a kétféle módja között, és a továbbiakban egyszerűen a helyi használat kifejezést használom.

A társkönyvtáraknak könyvtárközi kölcsönzés útján rendelkezésre bocsátott folyóiratok adataival egészítettem még ki a folyóiratok igénybevételének vizsgálatát.

A technikai lebonyolítás:

Könyvtárunkban térítvényes kölcsönzés folyik. A folyóiratok visszahozatalakor a nyilvántartásból kiemelt és egyben érvénytelenné vált cédulákat gyűjtöttem össze, ez szolgáltatta a kölcsönzés formájában használt folyóiratok adatait.

A helyben olvasott folyóiratok raktári kártyái mindaddig félre vannak téve, míg kézben vannak, visszaadás után a kártyákat felhasználva a használatnak ezt a részét is könnyedén tudtuk figyelni.

A könyvtárközi kölcsönzés /amelynek lebonyolítása a kölcsönző szobától távol történik és ezért mindig készül a vidékre elküldött folyóiratokról egy plusz cédula a kölcsönző számára, a felesleges keresgélést elkerülendő/ adatait pedig ezek, a visszaérkezéskor kiemelt cédulák adták.

2. A felmérés eredményei

a./ Összefoglaló adatok

A vizsgált időszakban visszamenőleges kötetekből összesen 4060 kérés volt, teljesítéséhez 278 folyóíratra volt szükség. Az egy folyóíratra jutó kölcsönzési átlag 16,54. A 4060 kérésből helyi használat 3355 db volt /a teljes használat 82,64 %-át tette ki/, ehhez 238 féle folyóíratot /a használt folyóíratok 85,6 %-át/ használtak az olvasók. Kölcsönzési átlag: 14,09

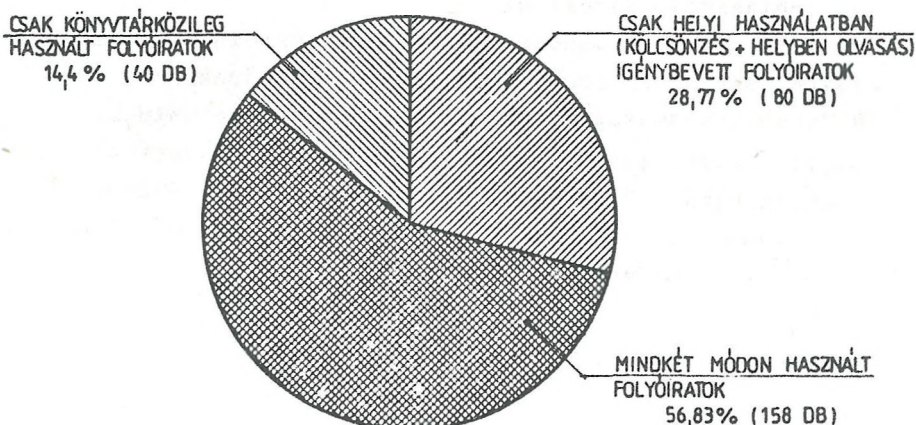
A 705 db könyvtárközi kölcsönzés /17,36 %-a az összes használatnak/ 198 folyóíratból /71,23 %-a az összes használt folyóíratnak/ tevődött össze. Itt a kölcsönzési átlag mindössze 3,56. Vagyis a könyvtárközi kérések a helyihez képest sokkal jobban szóródtak.

A használt 278 folyóíratból 80 db-ot csak helyi, 40-et pedig csak könyvtárközi kölcsönzés formájában használtak, és csupán 158 olyan folyóírat volt / a használt folyóíratok 56,83 %-a /, melyet mindkét módon használtak.

A használat módjának megoszlását az 1. ábra mutatja.

1. ÁBRA

A FOLYÓÍRATOK HASZNÁLATA AZ IGÉNYBEVÉTEL MÓDJA SZERINT (%-OS MEGOSZLÁSBAN)

b./ A folyóiratok száma és a használat gyakorisága közötti összefüggések

A legtöbb kérés /172/ 1 folyóiratból volt, ez az összes kölcsönzés 4,23 %-át tette ki. Az első 6 folyóirat már 21,74 %-ot adott, de az összes kérés negyedéhez, pontosan 26,2 %-hoz is mindössze 8 folyóirat kellett. A fele kéréshez /50,66 %-hoz/ 24 db folyóiraatra volt szükség, és 75 %-ához is elegendő volt a folyóiratok 20,86 %-a /58 db folyóirat/.

A folyóiratok 50,7 %-ával ki lehetett elégíteni a kérések 93,42 %-át.

Mindössze 89 folyóiratból volt 10-nél több kérés és a folyóiratok 23,02 %-át /64 db-ot/ csak egyszer használtak.

A kapott eredményeket részletesen az 1. táblázat mutatja be. Az azonos alkalommal kölcsönzött folyóiratoknak azonos rangsort kellene kapniuk, ilyenkor átlagot szokás megállapítani /"kapcsolt rang"/. A 21. ranghely után pl. azért következik a 23., mert három folyóiratot azonos alkalommal kölcsönöztek.

A "kérek kumulálva" rovat minden egyes számsorát hozzáadtuk az előző összeghez, így kaptuk meg végül az összes kérést: a 4060-at.

Az igénybevett folyóiratok és a kérések közötti %-os összefüggést - más felmérésekkel való összehasonlításban - a 2. táblázatban láthatjuk.

A táblázat úgy készült, hogy saját adatainkhoz analógiát keresve találtunk olyan vizsgálatokat, amelyekben a szerzők hasonló számokat nyertek. Riordan-Gjerdet például vizsgált folyóiratainak 3,36 %-ával tudta teljesíteni az összes kérés 22,92 %-át, ami hasonlít a mi 1982-es adatainkhoz / a folyóiratok 3,23 %-ával a kérések 28,3 %-át sikerült teljesítenünk stb./.

1. táblázat

A folyóiratok száma és a használat gyakorisága közötti összefüggések

Rangsor	Egyenkénti kérekszám	Hány f.i.-ból	Kérések sz.össz.	Kérések kumulálva	Kérések %-a kum.	Folyóirat %-a kum.
1	172	1	172	172	4,23	0,35
2	162	1	162	334	8,22	0,71
3	154	1	154	488	12,01	1,07
4	137	1	137	625	15,39	1,43
5	136	1	136	761	18,74	1,79
6	122	1	122	883	21,74	2,15
7	95	1	95	978	24,08	2,51
8	89	1	89	1067	26,28	2,87
9	84	1	84	1151	28,34	3,23
10	77	1	77	1228	30,24	3,59
11	75	1	75	1303	32,09	3,95
13	73	3	219	1522	37,48	5,03
15	68	1	68	1590	39,16	5,39
16	65	1	65	1655	40,76	5,75
17	57	1	57	1712	42,16	6,11
18	55	1	55	1767	43,52	6,47
19	51	1	51	1818	44,78	6,83
20	50	1	50	1868	46,00	7,19
21	48	1	48	1916	47,19	7,55
23	47	3	141	2057	50,66	8,63
25,5	44	2	88	2145	52,83	9,35
27	41	1	41	2186	53,84	9,71
28	39	1	39	2225	54,80	10,07
29,5	38	2	76	2301	56,67	10,79
31,5	36	2	72	2373	58,44	11,51
33	35	1	35	2408	59,31	11,87
34	34	1	34	2442	60,14	12,23
35	32	1	32	2474	60,93	12,58
36,5	31	2	62	2536	62,46	13,30
38	30	1	30	2566	63,20	13,66
39,5	29	2	58	2624	64,63	14,38
41	28	1	28	2652	65,32	14,74
43	27	3	81	2733	67,31	15,82
46	26	3	78	2811	69,23	16,90
48,5	24	2	48	2859	70,41	17,62
50,5	23	2	46	2905	71,55	18,34

Polytatás!

Polytatás!

Rangsor	Egyenkénti kérekszám	Hány f.i.-ból	Kérések sz.össz.	Kérések kumulálva	Kérések %-a kum.	Folyóirat %-a kum.
52,5	22	2	44	2949	72,63	19,06
54	21	1	21	2970	73,15	19,42
56	20	3	60	3030	74,63	20,50
58	19	1	19	3049	75,09	20,86
59,5	18	2	36	3085	75,98	21,58
63,5	16	6	96	3181	78,34	23,74
67	15	1	15	3196	78,71	24,10
68,5	14	2	28	3224	79,40	24,82
70,5	13	2	26	3250	80,04	25,53
76	12	9	108	3358	82,70	28,77
82,5	11	4	44	3402	83,79	30,21
87	10	5	50	3452	85,02	32,01
92,5	9	6	54	3506	86,35	34,17
101	8	11	88	3594	88,52	38,12
110,5	7	8	56	3650	89,90	41,00
118,5	6	8	48	3698	91,08	43,88
132	5	19	95	3793	93,42	50,71
149	4	15	60	3853	94,90	56,11
170	3	27	81	3934	96,89	65,82
199	2	31	62	3996	98,42	76,97
246,5	1	64	64	4060	100,00	100,00

2. táblázat

A használt folyóiratok és a kérések közötti %-os összefüggések. Összehasonlítás más felmérésekkel

1.	Wood-Bower 1969		Tibbets 1974	Morton 1977	Riordan-Gjerdet 1981		Borsy 1977		jelen felmérés 1982	
	Folyó- irat %	Kérés %	Folyó- irat %	Kérés %	Folyó- irat %	Kérés %	Folyó- irat %	Kérés %	Folyó- irat %	Kérés %
2.	-	-	-	-	1,68	12,89	-	-	1,79	18,74
3.	3,3	21,5	4	3,36	3,36	22,92	3,22	26,79	3,23	28,34
4.	-	-	-	-	5,04	30,86	5,06	34,78	5,75	40,76
5.	-	-	8	8,73	-	-	-	-	8,63	50,66
6.	-	-	-	-	10,08	50,0	10,12	50,52	10,79	56,67
	-	-	15	14,94	-	-	-	-	14,74	65,32
	-	-	22	21,48	17,64	67,05	20,27	71,64	20,86	75,00
	30,5	71,5	28	-	-	-	30,87	82,85	30,21	83,79

Magyarázat: 1. a felmérés készítői

2. a megjelenés ideje

3. milyen vizsgálaton alapul a felmérés

4. a vizsgálat időtartama

5. igénybevett folyóiratok darabszáma / kérések darabszáma

6. a folyóiratok hány %-a elégitette ki a kérések bizonyos %-át

Az 1977-es évhez hasonlóan ismét megpróbáltam a Bradford-i szűrődési törvényt eredményeimben kimutatni. A 4060 kérést 8 zónára osztottam fel, így az alábbi hányadosokat kaptam:

3. táblázat

Zónák	Kölcsönzések darabszáma	Folyóiratok darabszáma	Bradford-i állandó
1	488	3	
2	490	4	0,75
3	471	6	1,5
4	467	8	1,3
5	492	12	1,5
6	497	18	1,5
7	486	32	1,7
8	492	83	2,59
9	177	112	-
	4060	278	átlag: 1,54

Bradford valójában egy adott ezakterületen megjelent cikkek szűrődését vizsgálta az egyes folyóiratokban, és ennek alapján szűrődtek ki egy bizonyos téma legtöbb cikkét tartalmazó, legfontosabb, azaz "nucleus" folyóiratai.

Vizsgálódásomban annyiban tértem el az eredeti, Bradford által megfogalmazott tételtől, hogy az egyes zónákba nem a megjelent cikkek száma, hanem az igényelt folyóiratkéresek száma került, a folyóiratokhoz pedig az 1-1 zóna cikkeihez felhasznált folyóiratok darabszáma került. Átlagunk nagyon szépen tükrözi a zónánkénti másfélszeres növekedést, zónánként megközelítőleg azonos kéreesszám mellett. 1977-es felmérésemnél ez az átlag 1,67, Morton felmérésénél /aki hozzám hasonlóan értelmezte ezt a törvényt/ 1,26.

c./ A leggyakrabban használt folyóiratok összevetése az 1977-es eredményekkel

A gyakorisági lista első 50 folyóiratát a 4. táblázat tartalmazza.

Mint a bevezetőben már említettem, ezen felmérés az 1977-esétől főképp abban tér el, hogy most minden keresett folyóirat vizsgálat alá került, tehát a már nem járó, lezárt folyóiratok is. Mégis, azt tapasztaltuk az első 20 folyóirat összehasonlításakor, hogy mindössze 1 olyan folyóirat került az első 20 közé, amely az 1977-esből ilyen okból kimaradt. Ez pedig a 13. helyre került "Journal of the American Chemical Society" c. kémiai folyóirat, amely vegyészek, de orvosok között is igen kedvelt.

Két folyóirat tartja a helyét, ezek pedig a "Brain Research" a 2. és a "New England Journal of Medicine" a 4. helyen. A legnagyobb változást a "Cancer Research"-nál tapasztaltuk, mely most a 7. helyen áll, 5 évvel ezelőtt pedig a 31. /1/ helyen állt. Hiába, a rákkutatás igen központi téma az egész világon, így egyetemünkön is.

Ugyancsak nagyot ugrott az "Electronics" c. folyóirat, mely a korábbi 7. helyről az elsőre került. Nagyobb változások még: az "Endocrinology" a 27. helyről a 16.-ra, a "Journal of Clinical Endocrinology" a 34.-ről a 17.-re, a "Journal of Histochemistry and Cytochemistry" a 35.-ről a 18.-ra, és a "Blood" a 30.-ról a 19.-re került. Az 1977-es listán levő folyóiratok közül az első 10 megtalálható az 1982-es lista első 20 folyóirata között. A 20 folyóiraton belül 3 változtatta a helyét, 7 pedig távolabb került: az "American Journal of Clinical Pathology" a 11. helyről a 31. helyre, a "Deutsche Medizinische Wochenschrift" a 14.-ről a 42. helyre, és a "Medizinische Welt" a 20. helyről a 64. helyre került, hogy csak a legkirívóbb változásokat említsen.

4. táblázat

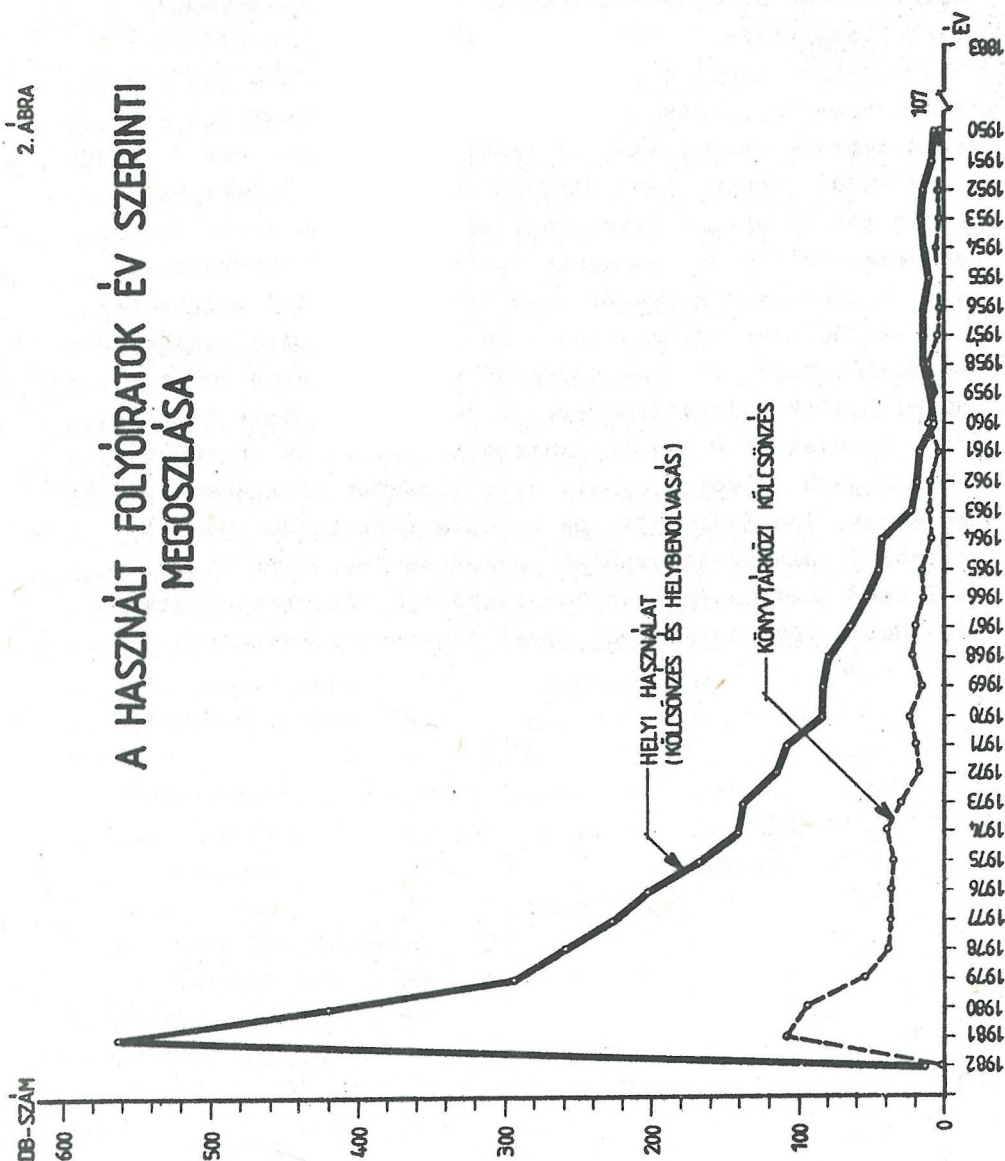
Az első 50 leggyakrabban használt folyóirat

Folyóiratcím	Összes kérdés darabszáma	Folyóiratcím	Összes kérdés darabszáma
Electronica	172	Clin. Exp. Immunol.	38
Brain Research	162	Am. J. Clin. Pathol.	36
Nature	154	Eur. J. Immunol.	36
New Engl. J. Med.	137	Brit. J. Haematol.	35
Cancer	136	Münch. Med. Wschr.	34
Lancet	122	Lab. Invest.	32
Cancer Research	95	Arch. Biochem.	
J. Chromatography	89	Biophys.	31
Science	84	Biorheology	31
Biochemical Journal	77	J. Compar. Neurol.	30
Brit. Med. J.	75	Feder. Proc.	29
J. Clin. Invest.	73	J. Endocrinol.	29
J. Am. Chem. Soc.	73	J. Nat. Canc. Inst.	28
Radiology	73	Deutsche Med. Wschr.	27
Life Sciences	68	J. Lab. Clin. Med.	27
Endocrinology	65	Ped. Clin. North Am.	27
J. Clin. Endocrinol.	57	Anesthesiology	26
J. Histochem. Cytochem	55	Ann. N.Y. Acad. Sci.	26
Blood	51	Cell	26
J. Physiology	50	Chest	24
Analyt. Biochem.	48	Scand. J. Clin. Lab.	
Am. J. Physiol.	47	Invest.	24
J. Exper. Med.	47	Immunology	23
Plast. Reconstr. Surg.	47		
Am. J. Cardiol.	44		
Circulation	44		
Proc. Soc. Exp. Biol.			
Med.	41		
JAMA	39		
Biochem. Biophys.			
Res. Comm.	38		

d./ A használt folyóiratok év szerinti megoszlása

A vizsgálatnak ennél a részénél vált leginkább érzékelhetővé, hogy a felmérésnek a kurrens folyóiratanyaggal foglalkozó része, - mely egy következő cikk keretében fog megjelenni - ebből a vizsgálatból kiesett. Hogy mégis szerepel ebben a részben is 1982-es folyóirathasználat /bár igen csekély mértékben/, ez annak köszönhető, hogy a figyelmet 1983. január 31-én zártuk. Egynehány folyóiratból pedig már januárban beérkezett az első 83-as szám, így a 82-esek már raktári anyagnak minősültek. Az értékelésnél ezt az évet csonka évként kezeltem, és az első teljes évnak az 1981-est vettem. Így a kérések 38,22 %-a vonatkozott az első 3 évre, és 5 év elegendő volt az összes kérés 52,01 %-ának teljesítéséhez. 10 év már 74,6 %-ot tett ki, és a kérések 92,9 %-a teljesíthető volt 20 év anyagából. A legrégibb folyóirat, amelyet a vizsgált időszakban igénybevettek, 100 éves volt, de az 1950 előtti /32 évesnél régebbi/ folyóirathasználat csak 2,63 %-ot tett ki. A 2. ábra grafikusan igen jól tükrözi a folyóiratok utolsó éveinek a többihez képest jóval nagyobb használatát.

A HASZNÁLT FOLYÓIRATOK ÉV SZERINTI MEGOSZTLÁSA

Az 5. táblázatból képet kaphatunk a folyóiratok avulásáról, különböző felmérések összehasonlításával.

5. táblázat

A kölcsönzések %-os megoszlása évcsoportonként. Összehasonlítás más felmérésekkel

Évek száma	Wood-Bower /1969/	Smith /1970/	Dömötörné /1974/	Morton /1977/	Borsy /1977/	jelen felm. /1982/
utolsó év	-	39,67	-	-	20,62	16,87
3	42,7	-	52,5	-	56,03 ^x	38,22
5	59,7	74,18	66,3	62,48	70,8	52,01
7	68,5	-	-	-	-	62,85
10	-	89,56	82,8	80,15	89,5	74,6
15	-	95,51	92,5	89,08	96,18	87,21
20	90,6 ^{xx}	98,24	-	93,54	98,49	95,12

x: saját adat

xx: 18 év

A kezdeti %-os nagyobb eltérések az évek növekedésével kiegyenlítődnek, és a 20 év elérésével szinte egységesen 90 % fölé emelkedik a használat.

Könyvtárunk 1977-es felmérése és a jelen vizsgálódás közötti kiugró különbségre /ld 3 év, 5 év használata/ szeretnék kitérni.

Az 1977-es felmérés a könyvtárnak járó folyóiratokkal foglalkozott, az utolsó, tehát a kurrens évet is belevéve. A mostani pedig minden olyan folyóirat használatát feldolgozza, amelyek állományából igénybe lettek véve, függetlenül attól, hogy megszűnt-e, vagy már nem fizetjük elő. Most a kurrens év használata nem került az értékelésbe; pont a vizsgálat kettőosztása miatt.

Ez a magyarázata annak, hogy a többi felméréshez képest szinte minden évcsoportban alacsonyabb százalékszámaink vannak.

e./ A nyelvek közti arány

A használt folyóiratok /278 db/ közül 198 db volt angol nyelvű, 51 db német, 18 db orosz, 8 db francia és 3 db egyéb.

Ha százalékosan vesszük szemügyre a különböző nyelvű folyóiratok és a hozzájuk tartozó kérések arányát, feltűnik, hogy az angol nyelvű folyóiratoknak mennyivel jobb a kihasználtsága. A folyóiratok 71,22 %-ával szemben a kérések 90,57 %-a volt angol. Az egy folyóiraatra jutó kölcsönzési átlag 18,57, ugyan- ez a németnél 5,82, az orosznál 3,7, a többinél nem éri el 2-t.

6. táblázat

A kérések és a hozzájuk tartozó folyóiratok százalékos aránya nyelvek szerinti bontásban, összehasonlítva az 1977-es fel- mérés kéréseinek megoszlásával

Nyelvek	Folyóiratok %-a	Kérés %-a	1977-es felmérés kérdései %-osan
angol	71,22	90,57	85,11
német	18,34	7,30	5,9
orosz	6,48	1,68	2,6
francia	2,88	0,38	
egyéb	1,08	0,07	ö: 6,39
	100,00	100,00	100,00

Összehasonlítva az 1977-es felméréssel, az angol nyelvű kérések 5,46 %-al megnövekedtek, a német 1,4 %-al, a többi pedig elenyészően változott. A német nyelv változását nem abban látjuk, hogy terjedőben lenne, hanem abban, hogy az 1977-es felmérés nem tartalmazta a lezárt évfolyamok vizsgálatát. A régi évfolyam, ma már nem is létező folyóiratok nyelve pedig többségében német. A mostani felmérésbe beke- rülve ez kissé módosító tényezőként hatott. A német nyelv visszahúzódtását támasztja alá az a tény is, hogy a leg- gyakrabban keresett első 50 folyóirat között mindössze 2 német folyóirat szerepel /a 34. és a 42. helyen/ ez pedig két orvosi hetilap.

Az orosz nyelvű folyóiratokat megítélésünk szerint sokkal többet használhatnák, igen alacsonynak találjuk az 1,68 %-os kérésarányt /18 féle folyóiratból összesen 68 kölcsönzés/. Magyarazatképpen ismét megemlítjük a folyóiratok hosszabb átfutási idejét és a nyelvtudásbeli hiányosságokat.

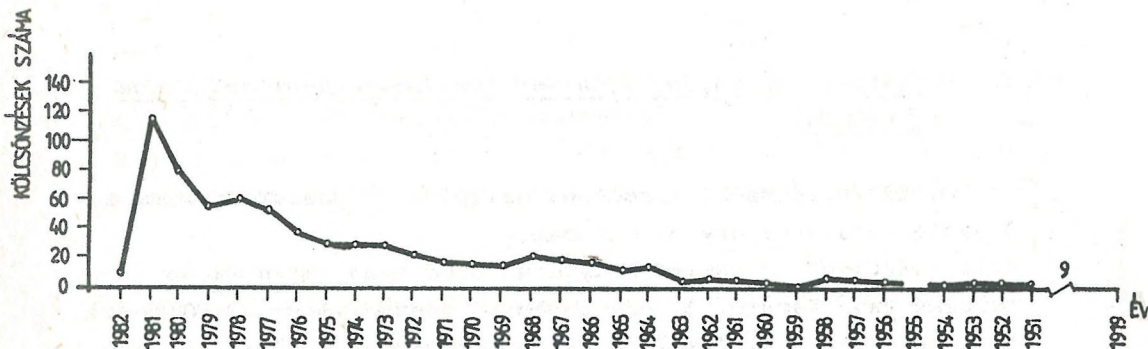
f./ Természettudományos, illetve általános orvosi hetilapok vizsgálata

Ide 11 folyóiratot soroltam, amiből 2 természettudományos, 9 pedig általános orvosi hetilap.

A 11 folyóirat az összes folyóirat 3,96 %-át tette ki, a belőlük való kérés /717 db/ pedig az összes kérés 17,63 %-át! Ez igen magas százalékarány, és számszerűleg az 1 folyóiratra jutó kölcsönzési átlag 65,18. Ez még akkor is magas, ha hozzávesszük, hogy hetilapokról lévén szó, évente 52-szer jelennek meg, hiszen az év folyamán minden hetilap minden egyes számát több, mint 1-szer kézbevevették, és ne felejtsük el, hogy nem kurrens évi, hanem raktári anyagról van szó.

A két természettudományos folyóirattal érdemes külön is foglalkozni. Közkezdveltségüket mi sem bizonyítja jobban, mint hogy a "Nature" folyóirat 154-es kölcsönzésével a ranglista harmadik helyén áll, a "Science" pedig 84 kölcsönzéssel a lista 9. helyén, megelőzve több fontos, nélkülözhetetlen orvosi hetilapot /pl. Brit. Med. J. 11. hely, JAMA 28. hely/. A hetilapok avulását, illetve az egyéb folyóiratokhoz képest lassúbb avulását a 3.ábrán mutatom be.

A TERMÉSZETTUDOMÁNYOS, ILLETVE ÁLTALÁNOS ORVOSI HETILAPOK HASZNÁLATA ÉVEK SZERINTI BONTÁSBAN

g./ A csak könyvtárköziben kért folyóiratcímek elemzése

A 278 folyóiratból 40 db /14,4 %/ folyóirat volt olyan, melyet kizárólag vidéki kölcsönzés formájában használtak. /ld. 1. ábra/ 31 folyóiratból 1-1 kölcsönzés volt, ezekkel nem kívánok külön foglalkozni.

9 folyóiratból összesen 36 kérés volt, a 7. táblázat részletezése szerint.

7. táblázat

Kizárólag könyvtárköziben használt folyóiratok

Folyóirat címe	Kérések száma összesen
J. Morphology	9
J. Rheumatology	6
Appl. Microbiol. /lemondva/	5
Curr. Ther. Res.	4
Meth. Biochem. Anal.	3
Hypertension	3
Clin. Med. /lemondva/	2
Med. Radiol.	2
Z. Rheumatol.	2
Összesen:	36

Fenti listán két reumatológiai folyóirat is szerepel. Ennek az a magyarázata, hogy egyetemünkön nincs reumatológiai osztály, viszont a Harkányi Kórház rehabilitációs osztálya az egyetemi oktatásba besegít. A többi, még járó folyóirat további elemzést igényel.

3. A vizsgálat és a kapott eredmények értékelése

A mostani felmérés - amely 5 évvel követte az első, 1977-ben készült folyóiratkihasználtsági vizsgálatot - több oldalról próbálta megvilágítani a folyóiratok tényleges használatát. A helyi használatba beleértettük a kölcsönzést és a helybenolvasást, de a társelőváltók által könyvtárközi kölcsönzés keretében igénybevett folyóiratok használata is felmérésre került.

A vizsgált folyóiratok köre az 1977-es felméréshez képest részben bővült, részben szűkült. Bővült, mert nem hagytuk ki a kurrensen már nem járó folyóiratcímek figyelmét, szűkült viszont, mert a vizsgálat kettőesztása révén a folyóiratok kurrens számainak használatvizsgálata egy másik cikkben kerül feldolgozásra, és így nemcsak a frisse folyóiratok számok, hanem az újonnan indult folyóiratok használata sem tűkrözdök munkámban. Ezt szem előtt tartva szabad csak a kapott eredményeket értékelnünk.

Teljes képet akkor kapunk, ha már rendelkezésünkre állnak a kurrens folyóiratok használatának adatai is, és e kettő egybevetésével állapítjuk majd meg a tényleges használatot. Egy majdani állományelemzési vizsgálattal pedig az egyáltalán nem használt folyóiratokra fogunk fényt deríteni.

Felhasznált irodalom

- BORSY Márta: Periodikumok használatának vizsgálata a Pécsi Orvostudományi Egyetem Könyvtárában. Orv.Könyvtáros, 1979, 19, 2.111-143.
- DÜMÖTÜR Lajosné: A folyóiratállomány vizsgálata az igénybevétel alapján. Könyvt.Figy. 1974, 20, 4.313-321.
- MORTON, Donald J.: Analysis of interlibrary requests by hospital libraries for photocopied journal articles. Bull.Med.Libr.Ass. 1977, 65, 4.425-432.
- RIORDAN, Paul J. - GJERDET, Nils Roar: The use of periodical literature in a Norwegian Dental Library. Bull.Med.Libr.Ass. 1981, 69, 4.387-391.
- SMITH, Joan M. B.: A periodical use study at Children's Hospital of Michigan. Bull.Med.Libr.Ass. 1970, 58, 1.65-67.
- TIBBETS, Pamela: A method for estimating the in-house use of the periodical collection in the University of Minnesota Bio-Medical Library. Bull.Med.Libr.Ass. 1974, 62, 1.37-48.
- WOOD, David N. - BOWER, Cathryn A.: Survey of medical literature borrowed from the National Lending Library for Science and Technology. Bull.Med.Libr.Ass. 1969, 57, 1.47-63.

Analysis of the utilization of foreign periodicals in the Central
Library of POTE, Medical University of Pécs

Márta BORSY

In consequence of the rising costs of imported journals, The National Institute for Medical Information - center of the Hungarian medical library-system - keeps an increasing interest in getting known whether the readers - for whose sake the periodicals are bought - make duly use of them and which journals are the most frequented ones. Therefore the Institute asked the Central Library of the Medical University of Pécs - one of the best institutions of the library-system - to analyse the situation of periodicals utilized by the physicians of the University in 1982.

The team-mates of the University analyse the utilization in two studies. One elaborates the utilization of the current holdings /the study appears in the next, No.4. issue of our periodical/, the second - the present study - examines the use of journals being already in stocks.

During the period of 1. February 1982 and 31. January 1983 those periodicals had been registered which were either read or borrowed on the spot or those which were procured for the readers by interlibrary borrowing.

In the examined period the author and her team registered 4060 inquiries and they performed them using 278 journals /The University gets about 1000 different periodicals/. 82,64 % of the requests were accomplished from their own holdings, the other ones from different libraries. The average of the borrowings was 14/periodicals per capita.

On the 1st Figure the author presents the followings: 28,77 % of the requested periodicals were read on the spot, 14,4 % were used by interlibrary borrowing, 56,83 % by both forms. The periodicals were classified on the basis of their utilization. There were certain journals required 172 times, other ones - namely 247 pieces - used only occasionally /1. Figure/.

Interesting comparing data are shown in the 2nd Figure of Mrs M.BORSY. Her data resemble to the data of Wood-Bower, Tibbets, Morton and Riordan-Gjerdet /as a matter of fact much requests can be satisfied also from a few journals, if they are nucleus ones/.

Mrs BORSY has examined the results of her own, in 1977 performed similar studies on base of the modified dispersion law of Bradford: now she controlled it again. Her result: in every zone the number of the utilized periodicals is one-and-a-half times as great.

The mainly asked periodicals are written in English and some of them are of non-medical character; for those of general natural sciences /as Nature, Science, Life Sciences etc./ interest is gradually arising.

The division of the requested periodicals per publication year shows the classical figure in favour of the newly published issues /2nd Figure/.

Adding the results of utilization of current periodicals to the results of present examination, the collaborators of the Library will use them for the reorganization work of their holdings in accordance with demands.

Марта БОРШИ

Анализ потребления зарубежных журналов
в Центральной Библиотеке Печского Медицинского Университета

Центр сети венгерских медицинских библиотек – Центральный Институт по медицинской информации – имея ввиду удорожание подписки на журналы все более старается получить информации о том, что читатели, для которых журналы поступают, достаточно пользуются ли и именно какими журналами. Поэтому попросил Центральную Библиотеку Печского Медицинского Университета, как одну из лучших библиотек сети, проводить анализ журналов, использованных врачами университета в 1982 году. Сотрудники университета дают анализ в двух научных работах. В одной работе дается обработка данных о потреблении фонда текущих документов /работа опубликуется в следующем 4. номере нашего журнала/, в другой – настоящей – работе ретроспективно анализировано использование томов журналов, находящихся уже в складе.

Журналы, которые прочитали потребители на месте, брали на дом или получили в рамках межбиблиотечного абоне-мента, были зарегистрированы от 1-го февраля 1982 году до 31-го января 1983 года.

В исследованном периоде авторы и сотрудники зарегистрировали 4060 запросов, которые удалось выполнить из 278 журналов /университет получает около 1000 разных видов журналов/. 82,64% запросов выполняли из собственного фонда, другие же из фонда другой библиотеки. Средний показатель выдачи журналов составлял приibl. 14/журнал.

На рис. I. видно, что 28,77% потребленных журналов читали лишь на месте, 14,4% получили лишь в рамках межбиблиотечного абоне-мента, а 56,83% использовали двойким путем.

Журналы сортировали по частоте потребления. Некоторые журналы использовали 172 раза, однако, 247 журналов потребляли только один раз /таблица I./.

Интересные сравнительные данные показаны в таблице 2., которые подобны данным Wood-Bower, Tibbets, Morton,

Riordan - Gjerdet /в основном из небольшого количества журналов - ядерного характера - можно удовлетворить сравнительно много потреблений/.

Автором были анализированы и теперь вновь контролированы результаты подобного исследования, проведенного БОРШИ в 1977 году, по модифицированному варианту закона разброса Бредфорда. Результат: количество использованных журналов в каждой зоне 1,5 раза больше чем таковое предыдущей зоны.

Чаще всего используются журналы на английском языке и сюда относятся многие немедицинские, общие журналы естественных наук / Nature, Science, Life Sciences, и т.п./ и интерес к этим журналам еще растет.

Распределение потребленных журналов по году издания оказывается классическим в пользу свежих номеров /рис. 2./.

Сотрудники Библиотеки будут использовать результат анализа в сочетании с данными о потреблении текущих журналов при изменении структуры фонда соответственно потребностям.

A szerzők és a szerkesztők hozzájárulásával a Könyvtári
Figyelő 1983, 29, 1. számából /30-39.pp./ átvett közlemény

Szükségletek, ellátottság, takarékoság

Biokémiai folyóiratok előfizetése Magyarországon

MARTON János - PÁVAI-VAJNA Erzsébet - TERJÉK Zsuzsanna

„Mert mindennek, a kinek van,
adatik és bővölködni fog;
a kinek pedig nincs,
a mije van is, elvételik tőle.”
/Máté Evangéliuma 25.29./

Korábbi vizsgálatunkban az élettudományi folyóiratok előfizetésének országos helyzetével foglalkoztunk, s mint kiderült, 1970 - 1976 közt jelentős csökkenés következett be az előfizetésekben.¹ E folyamat nyilván azóta is tart, de az eddigi, spontán folyamat mellett egy tudatos, átgondolt megtakarítást hozó lépés is kívánatosnak látezik.

Ugyanakkor azonban a tudomány számára az információ a nyersanyag, sőt mint Straub akadémikus megfogalmazta: „A korszerű információ fontosabb, mint a korszerű műszer.”² Nyilvánvaló tehát, hogy az információ ellátást, mégpedig a jó ellátást mindenképpen biztosítani kell, és pedig nemcsak országosan, hanem minden kutató számára.

A következőkben azt vizsgáljuk, hogyan lehetne a két szempontot egymáshoz közelíteni, ill. együttesen megvalósítani.

Kiindulásul az intézményi ellátottságot kell részlete-
sebben elemeznünk. Modellként a biokémiai folyóiratokat vá-
lasztottuk, mivel, mint látni fogjuk, ezeknek különös jelen-
tősége van az élettudományok területén, de úgy véljük, hogy
a kapott kép más szakterületekre is alkalmazható.

Garfield a biokémiai szakirodalom növekedésével foglal-
kozó tanulmányában 36 primer biokémiai folyóiratot vizegált.³
E folyóiratok bibliometriai és előfizetési adatait az 1. táb-
lázatban találjuk.

Az 1. táblázatban szereplő cikkezám, impact factor /IF/
és ár adatokat az összehasonlítás pontosabbá tétele céljából
három év /1978, 1979, 1980/ átlagában adtuk meg. Az IF az
egyes folyóiratok iránti tudományos érdeklődést kifejező idé-
zettségi viszonyeszám.⁴ A táblázatban szereplő „befolyási tö-
meget”, amely szerint a folyóiratokat sorbaállítottuk, az IF
és a cikkezám szorzata adja. Mint látható, a befolyási tömeg
csak 11 folyóirat esetében haladja meg az ezres értéket, s
utánuk jóval kisebb befolyási tömegű folyóiratok következnek.
Kimondhatjuk, hogy e 11 folyóirat alkotja a legfontosabb bio-
kémiai folyóiratok körét. Együttes befolyási tömegük 90 %,
cikkezámuk 80 %, előfizetési áruk pedig 50 % az összesből.
A 36 biokémiai alapfolyóirat összes magyarországi előfizeté-
si árából több, mint 90 %-ot 11 vezető biokémiai folyóirat-
ra adnak ki. Természetesen bármily lehengerlőnek tűnik fölé-
nyük, nem jelenti, hogy a többi biokémiai folyóirat felesle-
ges a kutatás számára, s azt sem, hogy egy-egy téma biokémiai
folyóiratokban megjelent cikkeinek elosztása is ugyanezt a
sémát követi. S ami még ide tartozik: a biokémia, valamint
a kapcsolódó élettudományi kutatások kivétel nélkül elképzel-
hetetlenek a három nagy természettudományi folyóirat, a Nature,
a Proceedings of the National Academy of Sciences és a Science
nélkül.

A biokémia és az élettudományok egyéb szakterületei közt
lévő szoros kapcsolatot sok tény támasztja alá. Narin és mun-
katársai, a folyóiratok által kapott és adott idézetek segít-
ségével kimutatták, hogy az élettudományok több, mint 50 rész-
diszciplínája közül a legtöbb kapcsolattal a biokémia rendel-

kezik, e e kapcsolatok igen szorosak.⁵

A legjelentősebb élettudományi folyóiratok kivétel nélkül magas arányban idézik a biokémiai folyóiratokat.³

Még a viszonylag távoleső növényélettan vezető szemle-folyóiratában, az Annual Review of Plant Physiologyban is minden nyolcadik idézet mindössze nyolc vezető biokémiai folyóiratnak jut.⁶

Az MTA Szegedi Biológiai Központ szerteágazó élettudományi kutatásokat folytató kutatói által legfontosabbnak ítélt 15 folyóiratából 9 biokémiai /mind a 11 vezető biokémiai folyóirat közül/, de köztük van az említett három nagy természettudományi folyóirat is.⁷

Gyakorlatibb illusztrációként tekintsük át egy tipikusnak mondható orvosi-sejttani-biokémiai téma szakirodalmának folyóirat megoszlását. A parazita ölés mechanizmusa fagocita sejtekben c. téma szorosan vett cikkeinek száma 504. Ezek 77 folyóiratban jelentek meg, de 81 %-ukat /412 cikk/ a legfrekvenciáltabb 24 folyóiratban publikálták. A téma 59 legmagasabb idézettségű cikke 2 kivételével szintén e folyóiratokban jelent meg, itt tehát még nagyobb a koncentráció. Megállapítottuk azt is, hogy a nem szorosan témabavágó, de mégis érdekes egyéb cikkek, amelyekről a téma művelőjének szintén tájékozottnak kell lennie, ill. amelyek az ún. heurisztikus információkat hordozzák, szintén e folyóiratokban találhatók túlnyomórészt. A 24 folyóirat közt hat vezető biokémiai folyóirat található.

A 24 fő folyóiratot a bibliográfia összeállítása és a téma tanulmányozása során szerzett tapasztalataink alapján jelöltük ki, de érdekességgként megemlítjük, hogy egy számítási módszer is ugyanezt az eredményt adta. Donohue javasolta, hogy valamely téma fontos folyóiratainak körét úgy állapítsák meg a téma bibliográfiája alapján, mint a szövegelemzésben a gyakorinak tekintett szavak körét.⁸ A képlet:

$$A = \frac{-1 + \sqrt{1 + 8B}}{2}$$

ahol

A=küszöb cikkeszám. Az ezt elérő ill.meghaladó folyóiratok a téma fontos folyóiratai; B=a csak egy cikket tartalmazó folyóiratok száma.

1. táblázat

A biokémiai alapfolyóiratok bibliometriai és magyarországi előfizetési adatai

Folyóirat	Cikkszám*	Impact* factor	Befolyási* tömeg	Ár*	Előfizetők száma** Budapest Vidék Összes
J. Biol. Chem.	1789	5,943	10 632	10 634	17 6 23
Biochim. Biophys. Acta	2155	3,004	6 474	111 252	14 7 21
Biochemistry	967	4,734	4 578	8 131	11 6 17
Biochem. Biophys. Res. Comm.	1240	3,279	4 066	16 380	10 5 15
FEBS Letters	1040	3,018	3 139	30 243	8 6 14
Eur. J. Biochem.	746	3,666	2 735	31 415	12 5 17
Biochem. J.	861	3,101	2 670	15 745	14 6 20
J. Mol. Biol.	295	6,654	1 963	33 340	9 5 14
Nucl. Acids. Res.	417	4,326	1 804	8 424	3 3 6
Arch. Biochem. Biophys.	522	2,701	1 410	19 260	9 5 14
Anal. Biochem.	646	2,177	1 406	20 054	12 6 18
J. Biochemistry	424	1,866	791	6 279	3 4 7
J. Lipid Res.	126	3,751	475	3 224	2 4 6
Biopolymers	186	2,288	423	11 871	3 2 5
Hoppe S. Z. Physiol. Chem.	169	2,436	412	14 186	6 5 11
Lipids	173	1,912	220	2 509	1 1 2
Can. J. Biochem.	179	1,551	278	2 060	6 3 9
Biochimie	143	1,364	195	6 498	3 1 4
Int. J. Biochem.	186	1,027	181	7 486	1 1 2
Bioorg. Himija	189	0,891	168	576	1 1 2
Int. J. Pept./Prot. Res.	110	1,422	156	5 809	5 1 6
J. Cyclic Nucl. Res.	35	4,033	141	2 856	1 1 2

1. táblázat folytatása

Folyóirat	Cikkszám	Impact factor	Befolyási tömeg	Ár	Előfizetők száma Budapest Vidék Összes
Bioinorg.Chem.	91	1,521	138	4 089	3
Mol.Cell.Biochem.	79	1,480	177	14 558	6
Chem.Phys.Lipids	71	1,633	116	8 421	4
Bioorg.Chem.	42	2,252	95	3 185	5
Biohimijsa	160	0,533	85	450	26
Enzyme	59	0,972	57	5 930	2
Indian J.Biochem.Biophys.	105	0,461	48	600	1
Physiol.Chem.Physics	56	0,741	41	2 253	2
Ukr.Biohim.Zs.	137	0,215	29	129	5
Ital.J.Biochem.	30	0,831	25	2 432	1
Acta Biochim.Pol.	27	0,557	15	500	3
Acta Biochim.Biophys.ASH	22	0,490	11	366	-
Rev.Roum.Biochim.	34	0,214	7	1 500	8
Postepy Biochem.	16	0,236	4	700	1
Összesen	13 521		45 273	414 349	302

1978, 1979, 1980 átlagában
1978-79 évben

Csalhatatlan recept pereze nincs, a nem is várható, de igen jó eredményeket adó eljárás több is létezik. Nem célunk ezeket részletesen taglalni, mindössze Hírt szellemes módszerre hívjuk fel a figyelmet.⁹ E módszer szerint dolgozva nincs szűkeég bibliográfiára, mindössze a téma egy-két fontos folyóirata kell a kiinduláshoz. Az eljárás lényege, hogy a folyóiratok egymásra való hivatkozása, ill. ennek relatív mértéke kifejezi az egymással való kapcsolat erősségét, s így a tematikai egyűvő tartozást. A Science Citation Index Journal Citation Reports kötetének segítségével ez a különben reménytelen munka néhány óra alatt elvégezhető.

A diszciplinák és témák cikkeinek koncentrálóódása rég ismert. Amit viszont ritkán tesznek hozzá ehhez, pedig különösen az élettudományokra nagyonis érvényes, az az, hogy a legfontosabb folyóiratok csaknem kivétel nélkül nagy presztizsű, nagy volumenű, tehát drága folyóiratok. A 11 vezető biokémiai folyóirat előfizetési ára /1978-80-as átlagár/ 305 872 Ft; A fagocita téma 24 legfontosabb folyóiratáé 216 735 Ft. /Az orvosi folyóiratok nem annyira drágák./ Ha viszont témánkat tipikusan veszűk, akkor az országban művelt több száz élettudományi téma legszűkeégesebb folyóiratokkal való ellátása - úgy, hogy azok a kutatóhelyeken együtt legyenek - százmillió nagyságrendű költséget követelne évente. Itt említűk meg, hogy a 36 primer biokémiai folyóirat ára 1978 - 1980 közt évente kerek 9 %-kal emelkedett.

Fentiek, úgy vélűk - elégséges alapot szolgáltatnak három kitételhez, amelyeket ezem előtt tartva kell vizsgálnunk a vezető biokémiai folyóiratok intézményi előfizettségét:

- a szakirodalom Bradford szabály szerinti koncentrálóódása a nagy és drága folyóiratokba való koncentrálóódást jelenti;
- ha egy téma interferál a biokémiával, akkor nem egy-két, hanem jóval több vezető biokémiai folyóiratot igényel;
- a vezető biokémiai folyóiratok az élettudományok szintén minden területén alapvető jelentőséggel bírnak.

Milyen a vezető biokémiai folyóiratok intézményi előfizetettsége?

A 2. táblázatban a vezető biokémiai folyóiratokat járató előfizetők megoszlását adjuk meg aszerint, hogy hány ilyen folyóiraatra fizetnek elő, valamint, hogy milyen a legnagyobb természettudományi /Nature, Proceedings of the National Academy of Sciences és a Science/ folyóiratokkal való ellátottságuk.

2. táblázat

A vezető biokémiai folyóiratok és a három fő természettudományi folyóirat előfizetőinek előfizetésszám szerinti megoszlása

Előfizetett vezető biokémiai folyóiratok száma	Előfizetők száma	A három fő természettudományi folyóirat előfizetettsége		
		nincs	hiányos	teljes
1 - 3	22	8	12	2
4 - 6	11	1	4	6
7 - 11	9	1	1	7
Összesen	42	10	17	15

A vezető biokémiai folyóiratoknak 42 előfizetője van Magyarországon. Ezek nagyobbik fele csak 1 - 3 folyóiratot járat a 11-ből, ez irányú ellátottságuk tehát kimondottan gyenge. A többé-kevésbé jónak mondható 6 fölötti számot mindössze 9 helyen találjuk meg. Mind a 11 vezető biokémiai folyóiraatra csupán két könyvtár fizet elő, /DOTE Kenézy Könyvtár és a MTA Szegedi Biológiai Központ Könyvtára./ Mivel azonban a DOTE-n e folyóiratok egy épülettömbben, de nem ugyanazon helyiségben vannak elhelyezve, /ugyanaz a helyzet a POTE-n is, ahová 10 vezető biokémiai folyóirat jár/, mindössze egyetlen olyan könyvtár van hazánkban, ahol mind a 11 vezető biokémiai folyóirat a három nagy természettudományi folyóirattal együtt egy helyen tanulmányozható.

A teljesség kedvéért megemlítjük, hogy a vezető biokémiai folyóiratokra előfizető 42 könyvtár mellett van 14 olyan is, amelyekbe csak jelentéktelenebb biokémiai folyóiratok járnak.

Területi megoszlás

A magyar élettudományi kutatások négy városba koncentráltak: Budapest, Debrecen, Pécs, Szeged. Az 1977-es magyar élettudományi folyóiratpublikációk 95,6 %-a e helyekről származik.¹¹ Budapest: 51,3 %; Debrecen, Pécs, Szeged együttesen 44,3 %. A 11 vezető biokémiai folyóirat, valamint a 3 fő természettudományi folyóirat legalább egy példányban mind a négy városban megtalálható. /Az egyetlen Nucleic Acids Research kivételével, amely Pécsről hiányzik./ A 3. táblázatban az előfizetések területi megoszlását találjuk.

3. táblázat
A vezető biokémiai folyóiratok előfizetésének
területi megoszlása

	Előfizetések száma	Előfizetések összege /1978-1980 árak átlagában/
Budapest	119	3 587 167 Ft
Vidéki városok	53	1 525 911 Ft
Egyéb	7	294 912 Ft
Összesen	179	5 407 990 Ft

Mint látható, a három vidéki város vezető biokémiai folyóirat előfizetése együttesen sem éri el a budapesti előfizetések felét sem, jóllehet, a tudomány műveléséből való részesedésük közel áll egymáshoz. Az egy vezető biokémiai folyóiraatra jutó átlagos előfizetésszám Budapesten 10,8, míg a három vidéki városra egyenként ugyanez az érték mindössze 1,6. Ugy tűnhet tehát, hogy Budapest ellátottsága sokkal

jobb, mint a vidéki központoké. /V.ö. 1.táblázat is./
Ez azonban csak látszat, amely rögtön szertefoszlik, ha az intézményi ellátottság területi megoszlását nézzük meg.

4.táblázat
A vezető biokémiai folyóiratok előfizetőinek
területi megoszlása

Előfizetett vezető biokémiai folyóiratok száma	Budapest	Debrecen Pécs Szeged együtt	Egyéb	Összesen
1 - 3	15	2	5	22
4 - 6	9	2	0	11
7 - 11	5	4	0	9
Összesen	29	8	5	42

A rosszul ellátott előfizetők részaránya Budapesten belül 52 %, míg a vidéki városokban csak 25 %. A vidéki városok képét némileg javítja, hogy az egy épülettömbön belüli könyvtárakat egynek vettük, amennyiben egy intézményhez tartoznak /DOTE, POTE/. Mindazonáltal nyilvánvaló, hogy a budapesti kutatók átlagos ellátottsága sokkal rosszabb, mint a három vidéki város kutatóié. Sokatmondóak a nagy-könyvtárak /központi könyvtárak és információs központok/ adatai is.

5. táblázat

A központi információ intézmények vezető biokémiai folyóirat ellátottsága

	Előfizetett vezető biokémiai folyóiratok száma	Előfizetők száma	A 3 fő természettudományi folyóirat előfizetése		
			nincs	hiányos	teljes
1-3	Budapest	2	0	1	1
	DPSZ városok	0	-	-	-
4-6	Budapest	3	0	1	2
	DPSZ városok	0	-	-	-
7-11	Budapest	0	-	-	-
	DPSZ városok	4	0	1	3

A budapesti nagykönyvtárak egyike sem éri el a jó ellátottságot, ellentétben a vidékiekkel. Paradox módon tehát inkább a vidéki nagykönyvtárak vannak abban a helyzetben, hogy tájékoztatást nyújtsanak a gyengén ellátott budapestieknek.

Természetesen a vidéki helyzet sem ideális minden tekintetben. A vidéki egyetemek megvalósították ugyan a duplumok felezárolását, nem tudták viszont végrehajtani az ebből egyenesen adódó feladatot, a központositást. Néhol javít a helyzeten az egy tömbön belüli elhelyezkedés vagy pl. a POTE és a SZOTE gyakorlata, hogy a beérkező folyóirat-számokat egy ideig a központi könyvtárban tartják. Ez azonban csak kényszermegoldás, amelynek egyetlen nyilvánvaló tanulsága, hogy még inkább rávilágít a kis könyvtárakban való folyóirattartás lehetetlen voltára. A SZOTE élettudományi kutatásokat folytató 20 intézményébe járó folyóiratok ugyanezt példázzák: minden külföldi folyóiratot figyelembe véve 1-10 folyóirat jár 14 intézménybe, 11-22 jár 6-ba. Ráadásul ezó since arról, hogy a kutatóknak elég az intézeti könyvtáron kívül a központi könyvtárba járni. Ez csak afféle

jámbor óhaj, amit jószereint csak akkor lehetne megvalósítani, ha egyetlen intézeti könyvtár lenne a központin kívül.

A SZOTE-nél maradva azt találjuk, hogy a vezető biokémiai folyóiratok + a három természettudományi folyóirat 4 helyen van szétevezőve, a fagocita témában említett 24 vezető folyóirat pedig 7 helyen. Így, bár az egyetem egészét tekintve jó az ellátottság, az egyes kutató jóformán képtelen arra, hogy témája alapvető szakirodalmát nyomon kövesse. A kis könyvtárak különben is inkább elrejtik a folyóiratokat, mint rendelkezésre bocsátják. A követelményekkel szembenálló valóságot híven tükrözik Varró professzor nemrég megjelent cikkének szavai:

„Egyetemünkön évek óta nem növekszik a megkívánt mértékben a szakkönyvek és folyóiratok beszerzésére fordítható hitel, ami azt jelenti, hogy nemcsak a fejlődéssel nem tudunk lépést tartani, de az eddig biztosított kiadványokat sem tudjuk beszerezni, a fokozódó drágulás következtében. Eleinte megkíséreltük a hiányt jobb szervezéssel /dublikátumok megszüntetése/ ellensúlyozni, de ezek a lehetőségeink kimerültek.”¹⁰

Természetesen a SZOTE, amelyről az idézet szól, nem az egyetlen ilyen intézmény, nem is ő áll legrosszebbul. Ez ma Magyarországon az általános helyzet.

Mi a kiút?

Az az elméleti lehetőség, hogy hézagos gyűjteménnyel rendelkező könyvtárakat fejlesszünk, manapság nem tartozik a hivatalosan favorizált elképzelések közé. Különben is, mint megállapítottuk, a jelenlegi pénzek sokszorosát is hiába ölnék bele ezekbe a könyvtárakba; a gyűjteményüket nem lehetne teljessé tenni. Ezért vagyunk eszekeftikusak a könyvtárak közti beszerzési kooperációt illetően is, amíg a jelenlegi rengeteg kis könyvtár létezik.

A bevezetőben vázolt problémának egyetlen reális megoldási lehetőségét látjuk, az előljáró idézetünkben megfogalmazott elv megvalósítását. Az ékeseszló bibliai passzus könyvtári viszonyokra alkalmazva a következőket jelenti:

Olyan könyvtárakat kell létrehozni, ill. azokat kell támogatni, amelyek folyóiratállománya egy, vagy több tudományágban teljes, ill. közel teljes. A támogatás ezeknél is csak a kiemelkedően jó állományrészekre vonatkozzon, a töredékes, a kielégítő tájékozódáshoz szükséges mennyiséget és minőséget el nem érő folyóiratállományokat ill. állományrészeket pedig meg kell szüntetni.

Ennek következménye az lenne, hogy egy sereg gyenge állományú kis könyvtár folyóiratállományát felszámolnák, a jó állományú könyvtárak pedig sokkal tisztább profilokkal megerősödnek.

Mint bemutattuk, az élettudományokban egy ilyen átalakítás után a kutatók gyakorlatilag sehol se kerülnének a jelenleginél rosszabb helyzetbe, ellenkezőleg, információk körülményeik nagymértékben javulnának.

A teljesség megállapításához, ill. a jó, vagy rossz állomány ítélet kimondásához elég a vezető folyóiratokat figyelembe venni. E megközelítés nem lebecsülendő előnye az is, hogy a vezető folyóiratokra épített átrendezés a finansziális átrendezés, azaz a takarékoskodás optimális megvalósításának lehetőségét is magában hordja.

Vegyük ismét példának a biokémiát. Ha az átrendezést bemutatott adataink alapján dogmatikusan megvalósítanánk a vezető folyóiratoknál, így festene a helyzet: A mostani két 100%-os gyűjteménnyel rendelkező könyvtár helyett 10 lenne, /5 Budapesten, 5 vidéken/, a többiek vezető biokémiai folyóirat előfizetéseinek megszüntetése révén viszont a jelentős javulás dacára 43%-kal csökkenne a vezető biokémiai folyóiratok jelenlegi előfizetési költsége.

Tisztában vagyunk azzal, hogy a valóság nem a dogmatikus megoldásokat kívánja, de úgy véljük, hogy a fenti modell bizonyos finomításokkal, amiket az érdekeltek könnyen megvalósíthatnak, életképes, mégpedig nemcsak a biokémiában és az élettudományokban, hanem valószínűleg minden tudományágban.

E finomításokhoz tartozik egyebek közt az is, hogy a preferálás szempontja az állomány mellett a hozzáférhetőség és használat, amelyet szintén optimalizálni kell. /Olvasóterem, nyitvatartás, referálólapok, reprográfia, általában a könyvtári tevékenységek megfelelő színvonala./

Biztosak vagyunk abban, hogy némi „belerázódás” után minden egyes kutató /akikért végsősoron az egész történe/ megtalálná azt az egy-két könyvtárat, amit rendszeresen használna. Könyvtárba járás nélkül ugyanis a megfelelő tájékozódás elképzelhetetlen. E nyitott kapu döngetésnek tűnő kijelentést a jelenlegi helyzet ismeretében egyáltalán nem tartjuk feleslegesnek. Nem mindegy persze az sem, hogy milyen az a könyvtár...

Lehet tehát úgy takarékoskodni, hogy a kevesebből több legyen, sőt elég. Ami ehhez kell: a helyzet, az igények, s az erők komoly, körültekintő felmérése, s a megbízható ismeretek birtokában megalapozott döntések megtétele.

Ennek végigvitelére a könyvtárak és könyvtárosok egyedül nem vállalkozhatnak, minden érdekelt összefogásával azonban nem kétséges a siker.

IRODALOMJEGYZÉK

1. MARTON János: Az élettudományi folyóiratellátottság alakulása Magyarországon 1970-1976 között, =Tudományos és Műszaki Tájékoztatás 26.1979.396-399.p.
2. Egy integrált kutatóközpont problémái. STRAUB F. Bruno akadémikussal beszélget KARDOS István /TV interjú/, Világosság 15. 1974.679-702.p.
3. GARFIELD, E: Trends in biochemical literature, =Trends in Biochemical Sciences 4. 1979. N290-N295
4. GARFIELD, E: Significant journals of science, =Nature, 264. 1976.609-615.p.
5. NARIN, F. - PINSKI, G. - GEE, H.: Structure of the biomedical literature, =Journal of the American Society for Information Science, 27.1976.25-45.p.
6. MARTON, J.: Causes of low and high citation potentials in science. Citation analysis of biochemistry and plant physiology journals, =Journal of the American Society for Information Science, /közlés alatt/.
7. MARTON János: A tudományos folyóiratok szerepe a biológus kutatók szakirodalmi tájékozódásában, =Tudományos és Műszaki Tájékoztatás, 23.1976. 203-206.p.
8. DONOHUE, J.C.: Understanding Scientific Literatures: A Bibliometric Approach. The MIT Press, Cambridge, Massachusetts and London, 1973.
9. HIRST, G.: Discipline impact factors: a method for determining core journal lists. =Journal of the American Society for Information Science, 29. 1978. 171-172.p.
10. VARRÓ Vince: Az egészségügyi és orvostudományi infrastruktúra. =Magyar Tudomány, 27. 1982. 612-619.p.
11. MARTON János: Az 1977-es magyar élettudományi folyóiratcikkek idézettsége 1980-ig. =Magyar Tudomány, 27. 1982. 661-664.p.

Demands, degree of supply economy. Subscription to biochemical journals in Hungary.

János Marton, Erzsébet Pávai Vajna, Zsuzsanna Terjék

Referring to the Matthew-effect the authors investigate the institutional and regional availability of the most important 11 biochemical journals. From the analysis it becomes known that the subscription price for these journals is very high, at the same time their institutional and regional distribution is uneven /e.g. all the 11 leading biochemical journals are available only in two Hungarian libraries/. The provision for researchers in Budapest is inferior to those in the country, because the distribution of journals among institutions is uneven, although, comparing the subscription to the biochemical journals in three cities /Pécs, Szeged, Debrecen/ having important biochemical research, the subscription in the country does not reach the level of those in Budapest. The authors suggest to support libraries where the stocks might be considered complete in one or more science disciplines. In this way, rich collections of clear profile could be strengthened instead of libraries with poor stocks and incomplete collections.

Янош МАРТОН - Эржебет ПАВАИ-ВАЙНА - Жужанна ТЕРЬЕК

Потребности, оснащенность, экономия
Подписка на биохимические журналы в Венгрии

Ссылаясь на "эффект Матвея" авторы рассматривают размещение по учреждениям и территориям II важнейших биохимических журналов. Из анализа выделяется, что годовая подписка на эти журналы стоит очень дорого, в то же время их размещение в учреждениях и территориях очень неравномерное /напр. только в двух венгерских библиотеках есть все II ведущих биохимических журналов/. Оснащенность будапештских исследователей хуже чем провинциальных исследователей потому, что разделение журналов между учреждениями неравномерное, хотя сравнивая с подпиской на биохимические журналы важных с точки зрения биохимического исследования трех провинциальных городов /Печ, Сегед, Дебрецен/, подписка провинциальных библиотек не достигает подписки будапештских библиотек. Авторы предлагают поддержание функционирования таких библиотек, фонд которых можно считать полным по одним или нескольким отраслям науки. Таким образом вместо развития библиотек, имеющих слабые, неполные фонды, надо было бы добиться усиления богатых собраний с чистым профилем.

XX

B e m u t a t j u k k ö n y v t á r a i n k a t

XX

Az Állatorvostudományi Egyetem Központi Könyvtárának rekonstrukciója

BAKONYI Ferencné

Budapesti Állatorvostudományi Egyetem
Rektor: Dr Kardeván Andor

Az Állatorvostudományi Egyetem múltja szorosan össze-
kapcsolódik a magyar orvoseképzés történetével. 1783-ban
II.József új tanulmányi rendet vezetett be a pesti karon,
s az új tantárgyak közt az állatgyógytan és az állatjárvány-
tan is szerepelt. 1787-ben az uralkodó a pesti egyetemen
állatgyógyászati tanszék létrehozását rendelte el. Vezeté-
sével Tolnay Sándor orvost bízta meg. Innen számíthatjuk a
magyar állatorvoseképzés történetét, s egyben könyvtárunkét
is. Az alapításkor megvolt néhány könyv ma már 115 ezer
kötetes könyvtárrá gyarapodott. A legnagyobb magyar állat-
orvostudományi gyűjtemény - mely 1987-ben lesz kétezár éves
- az egyetem egyik impozáns épületében ugyancsak megújulás-
ra várt. Ennek jegyében végre az elmúlt 4-5 év során annyi
változás történt, amennyi előzőleg évtizedekig sem.

Az Egyetemi Tanács által 1979 februárjában elfogadott
könyvtárrekonstrukciós tervvel új időszakítás kezdődött a
központi könyvtárban. Az addigi alacsony létszám, a megfe-
lelő végzettségű könyvtárosok hiánya nehéz helyzetet terem-
tett, az egyetemi könyvtár nem tudta megfelelő színvonalon
kielégíteni az egyre nagyobb jelentőségű állatorvosi oktató
és kutató munka szakirodalomigényét, a könyvtár nem tudott
partnerkapcsolatot kiépíteni használóival. A határozat adta
lehetőségekkel élni, új és gyors tempójú fejlődést előkészí-
teni, megvalósítani bizony felelősségteljes, nagy feladat

volt, többletmunkát jelentett az addigi munkához képest. A könyvtárosok nagy része nem hátrált meg, vállalta. Nem kevesebb várt - és még vár - a könyvtárra, mint a belső szervezet kialakítása, a szakmai munka minőségének emelése, a munkaterületeken felgyülemlett restanciák felezárolása, az épület műszaki felújításának és átalakításának megtervezése és könyvtári szempontból kívánatos berendezése. Az átépítés alatt is biztosítani kellett a legfontosabb szolgáltatásokat, a naponta végzendő munka lehetőségét.

1980-ban egyetemünk főiskolai karral bővült, így az Állategészségügyi Főiskolai Kar Könyvtárával szoros munkakapcsolatba kerültünk.

1982-ben rektori utasítás a könyvtárhoz csatolta az Állatorvostörténeti Gyűjteményt is, melynek hatalmas tárgyi anyaga feldolgozásra, rendezésre várt.

A rekonstrukciós terv meghatározta a VI. ötéves terv végére elérendő létszámot, melynek eredményeként új, jól-képzett, zömében sokéves könyvtári, sőt vezetői gyakorlattal rendelkező munkatársakkal bővült már eddig is a létszám. A könyvtár régebbi dolgozói közül négyen főiskolai államvizsgát tettek. /1978. jan.1-én a 9 főfoglalkozású dolgozóból csak egynek volt felsőfoku könyvtárosi végzettsége. Ma 14 főfoglalkozású közül öt egyetemi és négy főiskolai végzettségű./

Az addigi, szervezeti bontás nélkül működött könyvtárban két osztály kezdte meg működését: Könyv, folyóirat és különgyűjteményi osztály, Dokumentációs és olvasószolgálati osztály, élükön osztályvezetőkkel.

A könyv, folyóirat és különgyűjteményi osztály a hagyományos könyvtári munkát fogja jól szervezett keretbe, ésszerű munkafolyamat- és munkaerő átcsoportosításokat hajtott végre. Csak néhány feladat azok közül, amelyeket restanciaként örökségül kaptak: az 1976 óta feldolgozatlan

külföldi disszertációk feltárása, az egyetem jelenlegi és használaton kívüli jegyzeteinek számbavétele, feltárása, részben archiválása, a rendkívül értékes állatorvostörténeti könyv- és folyóiratanyag-különgyűjtemény létrehozásának előkészítése.

Ide tartozik múzeumi részlegünk is. Szakembert alkalmaztunk a nagymennyiségű tárgyi anyag feldolgozására. Itt került elő 80 db ifj. Vastagh György által készített, de a nem megfelelő tárolás következtében erősen sérült állatszobor. A nagy művészi és szakmai értéket képviselő szobrokat restaurátor-művésszel rendbehoztuk.

Az osztály nyomára lelt az egyetem történeti levéltárának is. Az alapítás évétől, 1787-től találhatók itt történeti dokumentumok. Tekintve, hogy egyetemünk fennállásának első 64 évében a pesti orvosi karhoz tartozott, a feldolgozás után értékes adatokkal fogja kiegészíteni mindkét egyetem történetét. Az átépítés alatt hozzákezdtek az állatorvostörténeti különgyűjtemény létrehozásához. Rendkívül értékes és eddig rendezetlen a régi könyvanyagunk, amely szakmatörténeti, történelmi, irodalmi témájú, összegyűjtve és gondosan feltárva a könyvtáráépület egyik reprezentatív termében végre méltó helyet kap.

Mindezen munkák mellett az osztály az új könyvtáráépületben elvégzendő feladatokat is tervezte, felkészült a visszaköltözésre. Az ő munkájukat is dicséri, hogy a beköltözés szinte zökkenőmentes volt.

Az új olvasószolgálati rend, az információszolgáltatás megnövekedett igénye tette szükségessé 1980-ban a Dokumentációs és olvasószolgálati osztály létrehozását.

Egyetemünk számos - a magyar mezőgazdaság számára nélkülözhetetlen - kutatási témával foglalkozik. 1981 óta közvetítünk az oktatók és kutatók számára a számítógépes információközlő rendszerekből szolgáltatást. Alapos felmérés után

1982-ben a számunkra elérhető számítógépes információközlő rendszerekből az AGROINFORM-AGIT közvetítésével 40 téma figyelését, az MTA közvetítésével pedig 19 téma figyelését rendeltük meg /ASCA/ és 277 egyetemünkre nem járó folyóirat tartalomjegyzékének figyelésére fizettünk elő, de csatlakozott könyvtárunk a Derwent cég szolgáltatásához is /VETDOC/. A számítógépes szolgáltatáson kívül természetesen számos manuális keresést igénylő kérdést is kapnak. Folyóiratjegyzékek, gyarapodási jegyzék, az egyetem tudományos dolgozóinak publikációs jegyzéke évente, szintén az osztály feladatkörébe tartozik. Az osztály determináló feladata ezekben a hónapokban a szabadpolcos, szakrendes olvasói tér kialakítása, a továbbiakban pedig a minden igényt kielégítő olvasószolgálat. Ez az osztály is, mint az egész könyvtár, a színvonalas és gyors szolgáltatást írtá jelképes zászlójára.

A szervezeti átalakítás mellett nem kis gondot jelentett az épület korszerű könyvtárrá szervezése.

Az Állatorvostudományi Egyetem könyvtáráépülete eredetileg az egyetem központi épülete volt. 1880-81-ben Steindl Imre tervei alapján készült. Egyik helyiségében kapott később helyet az a gyűjtemény, amely a mai 115 ezer kötetes könyvtár alapja lett.

Százezstendőse, eredetileg más rendeltetésű épületben kellett megtervezni az egyetem könyvtárát, amely 1981. jan. 1. óta országos feladatkörű tudományos szakkönyvtár. A körülhatárolt, pavilonrendszerű egyetem épületeinek elrendezésében a könyvtár műemlék jellegű épülete ellenpontja az új, modern Bethlen Gábor utcai főépületnek. A Rottenbiller utca felé néző könyvtár elhelyezkedésénél fogva építészeti fókusz az egyetem épületegyüttesének.

A szakmai rekonstrukciós tervet az OSZK KMK munkatársával közösen készítettük el.

1981 tavaszán kaptuk a hírt: rövidesen megkezdik az Óbuda Tsz szakrészlege a könyvtárápület felújítását. Ez a régen várt hír nem oka a keletkezett kataasztrófahangulatnak, de a szintről szintre haladó munkavégzést nem vállalta a kivitelező. A vaspolcos raktár kivételével az egész épület ki kellett üríteniünk, a költözködéssre egy hónapot kaptunk. Hogy ez mit jelentett, azt szakmabelieknek nem kell magyaráznunk! Végül is megcsináltuk. Jutalmunk: a kivitelező 1981. május 15-én megkezdte a munkát és 1983. május 15-én befejezte.

Két évig az egyetem aulaépületének emeleti részén lévő helyiségekben nagyon alkalmatlan körülmények között dolgoztunk, álltunk használoink rendelkezésére, de ha könyvet vagy folyóiratot kértek tőlünk, azért a többszáz méterre lévő raktárba kellett mennünk. Könyvtárost próbáló évek voltak!

A visszaköltözés óta megint kemény munkát végzünk. Az épület berendezése, a szakrészleges olvasóterem kialakítása, a feltárás lehetőségét biztosító katalógus munka hatalmas szellemi és fizikai igénybevétel. Csak egy hónapig voltunk teljesen zárva, azóta a folyóirat helybenolvasás és a fénymásolás biztosítva van. Szeptemberre a könyvolvasó részleg is megnyílik. Kisebb szakmunkák és a különgyűjteményi helyiség berendezése, valamint a raktár felújítására az elkövetkező évben kerül sor, azonban ezek a munkák a könyvtár működését nem fogják zavarni.

Az esztétikai szempontból szép, hagyományos épület könyvtári kialakítását négy alapvető tényező határozta meg:

1. a földszinti déli szárny nagy raktárhelyisége,
2. a főbejárat és az impozáns lépcsőház,
3. az emelet déli részén lévő volt rektori hivatal és
4. az északi rész emeleti díszterme.

E tényezők figyelembevételével kellett kialakítani a rögzített funkciójú épületben a korszerű könyvtári elrendezést, melynek alapelve: a földszint a feldolgozás, a raktár és az igazgatás tere, az emelet teljes egésze olvasói tér.

Nézzük meg kissé részletesebben a könyvtárat! A Rottenbiller utcai oldalon lévő főbejárat az egyetlen és ellenőrzött bejárat. Az itt elhelyezett ipari kamera és az olvasószolgálati pultban elhelyezett monitor segítségével figyelemmel kísérhető a bejárat. A szélfogó után balra az önkiszolgáló ruhatár, jobbra a raktár ajtaja. Innen az előcsarnokba, illetve a lépcsőházba jutunk. A vörösmárvánnyal borított hall a dohányzó, ülőgarnitúrával, virágokkal. A falakon fotográfiákon a múlt századi Állatgyógyászati Intézet épületei. Az előcsarnokból eredeti nagy szárnyasajtók nyílnak. Balra található a Könyv, folyóirat és különgyűjteményi osztály, valamint az Igazgatóság.

Az emeleten jobbra a kétszárnyas ajtó a volt egyetemi diszterembe, a nagy szakrészleges olvasóterembe nyílik. Itt, és az ezzel egybenyitott további három helyiségben összesen 90 olvasót tudunk leültetni. Az olvasói tér általános világítást kap.

A diszterem olvasóteremmé alakítása a nemes hagyományokat tisztelettel őrző egyetemen érzelmileg sokakat érintett. A terem hangulata, díszes kiképzése változatlan marad, a falak mellett elhelyezett, az ablakoknál a terembe nyúló könyvespolcokon lévő mintegy 6.000 kötet friss szakirodalom, a magyar folyóiratok, a berendezés, a polcok fölött a volt rektorok olajfestményei a hangulatot ünnepélyessé teszik.

Az olvasói tér minden részét egyformán használhatja oktató, hallgató, külső kutató. Az olvasóterembe kikerülő kurrens anyag megüresedett raktári helyére a tanszékeken feleslegessé vált anyag kerülhet.

Visszatérve az olvasói térhez: a bejárat mellett lesz a belső ellenőrzési pont, amely egyben a tájékoztatás, a kölcsönzés, a teremfelügyelet helye. Mögötte a könyvlift, amely a raktárból szállít fel anyagot. A tájékoztatás alapjául szolgáló katalógusokat a kölcsönzőpult mellett elhaladva találjuk.

Az olvasói tér folytatása a katalógusok után az idegen nyelvű folyóiratolvasó, mely szintén mindenki számára hozzáférhető. Folyosóra nyíló ajtaja "szolgálati ajtó, csak a könyvtárosok számára".

Rectori utasítás 1982-ben elrendelte, hogy tőkés beszerzésű folyóirat tanszékra nem járhat, azokat a központi könyvtár szabadpolcain kell elhelyezni. A Magyarországon található állatorvosi szakfolyóiratok legnagyobb gyűjteménye - 650 féle - így egyben hozzáférhető.

A nagyolvasó adottságai nem tették lehetővé kutatói részlegek kialakítását, ezért a hosszabb időre elmélyülő kutatók számára zártabb, folyóiratolvasóból nyíló ajtóval ellátott kutatószobát biztosítottunk mikrofilm- és kártya-leolvasó készülékkel ellátva.

Olvasói tér az emeleti rész déli szárnya is. A számítógépes irodalomkutatás dokumentumbázisa iránt érdeklődőknek nem kell az olvasótermeken végigmenniük, mert az emeleti lépcsőtől balra folyosóra jutunk, melynek végén található a Dokumentációs és bibliográfiai osztály és az osztályvezető szobája.

Az 1983. évi első egyetemi tanácsülésen a könyvtárigazgató előterjesztése alapján olyan döntés született, hogy számítógépes terminál kerüljön a könyvtárba. A tervek szerint a Dokumentációs és olvasószolgálati osztályon áll majd az olvasók rendelkezésére.

Nem kis gondot jelentett, hogy odaillő bútorokkal rendezzük be az olvasótermeket. A Téka típusú bútorok színét és formáját sikerült úgy módosíttatnunk, hogy beilleszkedjenek az épület és az olvasói tér meghatározó stílusába. A berendezés uralkodó színe a sötétbarna és a hófehér. Dr. Urbán László, a KMK osztályvezetője és Kigyóei Ágnes belsőépítész maga szakmai hozzáértésével eredeti elképzeléseket sikerült megvalósítatnunk.

Az említett folyosón továbbhaladva a Szakmatörténeti Gyűjteménybe jutunk, amely régebben a rektori fogadószoba volt. Itt kap méltó helyet a ritka, műzeális könyvanyag. Ebbe a helyiségbe egyedi tervezésű berendezés készül.

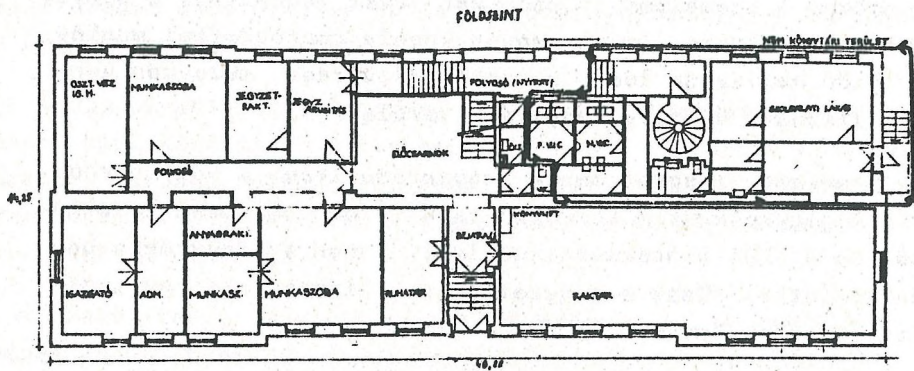
Az egyetemi könyvtár az ismert normatíváknak megfelelően a potenciális látogatók 10 %-ának biztosít helyet olvasótermeiben. A személyes kölcsönzést jóval meghaladja a könyvtárközi kölcsönzés, így a nagyon komoly reprográfiai munkának külön helyisége lesz, a parkra néző rész, mely könnyen megközelíthető bármely könyvtári területről.

A tradíció az egyetemen a jegyzetárusítást a könyvtárhoz köti. A jegyzetárus a könyvtár park felőli részéről közelíthető meg a KISZ pinceklubja mellett. Innen a könyvtárba nem lehet bejutni. /Csak a jegyzetárusnak biztosított egy szolgálati ajtó a könyvtár felé./

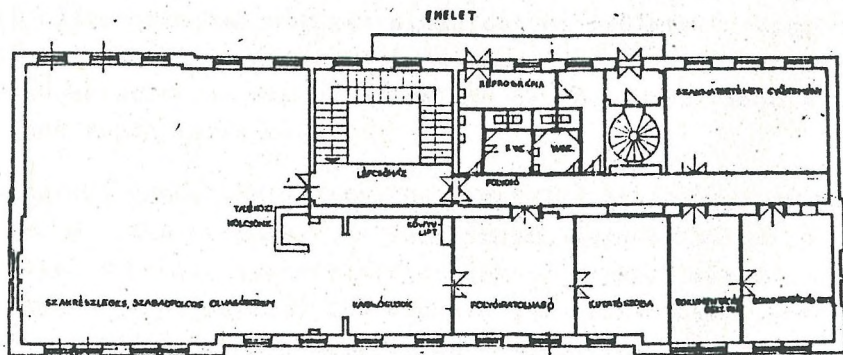
Közhely, hogy hagyományos épületben korszerű könyvtárat megtervezni nem könnyű feladat. Hosszú megbeszélések, töprengések során alakult ki a végleges megoldás.

Megnyíló könyvtárunkba nemcsak a használókat, hanem minden kedves kollégákat is szeretettel várunk.

Az Állatorvostudományi Egyetem Központi Könyvtára

Rottenbiller utoa

Rottenbiller uton

Reconstruction of the Central Library of the University of Veterinary Sciences

Ilona BAKONYI

The foundation of the University of Veterinary Sciences of Budapest is to be dated in 1783 when emperor Joseph the Second introduced a new educational order at the university faculty; among the new subjects also veterinary and epizootic sciences were included. The instruction of veterinarians has begun in 1787 in Hungary with the establishing of the faculty of zootherapy. The library will celebrate the 200th anniversary of its life in 1987.

An adequate and up-to-date settlement of this collection and further issues has taken place in 1983, after planning-, and a one-year construction work.

The library of the University of Veterinary Sciences - its draft is exposed hereby - confirms that even in an old-, non properly aimed building managed with right care, ingenuity and correct financial basis, a modern library can be set up.

In addition to the description of the library removing and service works during renovation, the author makes known in details the work, tasks and plans of the newly formed department of books, journals and special collections, the museum-section, the documentary and reference department.

Илона БАКОНИ

Реконструкция Центральной Библиотеки
Ветеринарного Института

Будапештский Ветеринарный Институт был основан в 1783 году, когда император Иосиф II. внедрил новую систему обучения в Пештском факультете университета и в числе новых предметов были ветеринария и ветеринарная эпидемиология. Подготовка венгерских ветеринарных врачей началась в 1787 году при создании кафедры ветеринарии. Библиотека также отмечает в 1987 году 200. годовщину своего основания.

После нескольких лет планирования и годовой работы построения в 1983 году разместили этот сборник и последующий фонд в здании современных и адекватных условий.

Библиотека Ветеринарного Института — план которой опубликован автором — служит примером того, что соответствующей осмотрительностью, умением, материальными жертвами можно создать современную библиотеку в старом здании, предназначенном раньше для других целей.

Помимо описания переселения библиотеки в процессе реконструкции и работы по обслуживанию подробно излагается новый отдел книг, журналов и отдельных оттисков, музейная часть, отдел документации и обслуживания читателей, останавливаясь на их работе, задачах, перспективных планах.

Egy felújított orvosi szakkönyvtárról

KÖHRNER Éva

Szabolcs-Szatmár megyei Tanács "Jósa András"

Kórház-Rendelőintézet, Nyiregyháza

Főigazgató-főorvos: Dr Vágvölgyi János

Rövid történeti áttekintés:

Nyiregyházán a XVIII. század végétől folyamatosan működnek kórházak. Ezek egyrészt katonai, másrészt polgári célokat szolgáltak. A város megyeszékhellyé válása /1876/ után napirendre került egy megyei közkórház építése, amit 1899-ben már átadtak rendeltetésének. A felezabadulás óta eltelt közel 4 évtized alatt a kórházban nagyarányú építkezések folytak és folynak, új, korszerű részlegek jöttek létre, és így nagymértékben javult az egészségügyi ellátás színvonala. Városunkban 1963-ban létrehoztak egy másik kórházat is, az azonban tüdőkórház lévén speciális feladatokat látott el.¹

A felezabadulás után az egészségügy egyik fontos feladata a tuberkulózis felszámolása volt. Ennek érdekében teljesen kiépítették a gondozói és kórházi hálózatot. A tüdőkórházak nagy részét olyan elhagyott, régi kastélyokban helyezték el, amelyek a kórházi követelményeknek nem feleltek meg. Így volt ez megyénkben is pl. Nyirbélteken, Kocsordon, Baktalórántházán. Az ötvenes évek vége felé egyre több helyen kezdtek új tüdőkórházakat is építeni. Így jött létre Nyiregyházán a város szélén, a Sóstói erdőben egy új, modern tbc-szanatórium, ahol 300 ágyon indult meg a gyógyítás.^{2,3}

Az új tbc-szanatórium könyvtára:

A modern berendezésekkel felszerelt új kórházban a könyvtár is a gyógyító munka segítségére állt. A könyvtár alapját az egykori nyirbélteki csont-tbc-intézet állománya adta.

Nyírbélteken kimondottan orvosi könyvtár nem volt, de az intézet rendelkezett pár száz kötet könyvvvel, és néhány magyar és külföldi folyóiratot is járatott, mint pl. a Münchener Medizinische Wochenschrift, Journal of Bone and Joint Surgery, Presse Medicale, Orvosi Hetilap, Tuberkulózis stb. Az állomány gyarapítását és gondozását dr. Fábián Sándor sebész főorvos, az intézet akkori vezetője végezte. A könyveket esetenként vásárolták, személyes kiválasztás alapján a könyvesboltokban. Így szerezték be a kórház profiljának megfelelő fontos magyar kiadványokat és néhány alapvető külföldi kézikönyvet is. Az állomány elsősorban tüdőgyógyászati, sebészeti, ortopédiai és radiológiai művekből állott, amelyek nagy része az orvosoknál volt tartós használatban.⁴

Az új tbc-szanatórium létrehozásakor gondoltak a könyvtárra is. A háromemeletes épület legfelső szintjére terveztek egy helyiséget előadóterem és könyvtár céljára. A könyvek és szakfolyóiratok egy részét itt helyezték el zárható szekrényben, az állomány jelentős része azonban az osztályokon volt kint letét formájában. A dokumentumok még ekkor sem voltak bevezetve leltárkönyvbe, és katalógus sem volt. A könyvtárosi teendőket ekkor még mindig Fábián főorvos végezte nagy lelkesedéssel. 1964-ben kapott megbízást Hegedűs Sarolta gyógytornász, aki tiszteletdíjasként, napi egy órában végezte a könyvtárosi munkát. Ő vezette be az állományt a cimleltárkönyvbe, és látott hozzá egy betűrendes és egy raktári katalógus készítéséhez a könyvekről. Napi egy órában kölcsönzött, de még ez is gyakran akadályokba ütközött amatt, hogy a helyiséget más célra is igénybe vették. Gyakran éppen a kölcsönzési időben zajlottak ott előadások, továbbképzések, ezért a kölcsönzés gyakorlatilag egész nap és "uton-utfélen" bonyolódott le. Csoda, hogy ilyen körülmények között az állományban nagyobb hiány nem keletkezett. A kölcsönzési nyilvántartást egy füzetben vezette a könyvtár kezelője. A forgalmat utólag pontosan megállapítani nem lehet, de a kölcsönzők névsorából látszik, hogy a dolgozók jelentős hányada /az orvosok kb. fele és néhány szakdolgozó/ rendszer-

resen használta. Az itt dolgozók közül márcsak a mostoha helyi feltételek miatt is, sokan igénybe vették a Megyei Kórház "Gerlei Könyvtárának" szolgáltatásait is. A könyvbeszerzés még ebben az időben is esetleges volt, a költségvetésbe azt nem tervezték. Előfizettek a profilnak megfelelő leglényegesebb hazai és külföldi lapokra, pl. American Review of Respiratory Diseases, Zeitschrift für Ärztliche Fortbildung, Magyar Sebészet, Magyar Traumatológia, Népegészségügy stb. A folyóiratok érkeztetése is füzetben történt, a hiányzó lapokat időnként reklamálták. Alkalmanként kötetésre is sor került, de ez nem volt számottevő.

Az integráció után:

Ilyen előzmények után került sor 1977-ben szervezeti változásra. Az addig önálló intézményként működő tbc-szanatóriumot, a Megyei Kórházat, rendelő- és gondozóintézeteket és néhány vidéki szülőotthont integráltak Szabolcs-Szatmár megyei Tanács Kórház-Rendelőintézet néven. A tulajdonképpeni kórház két egymástól távol lévő részlegből áll: a Sóstói uti /egykori Tbc-szanatórium/ és a Vörös Hadsereg uti /egykori Megyei Kórház/ részlegből. Az integrációt követően a Sóstói uti kórház területén új épületet emeltek, és így az ágyszám 600-ra emelkedett. A megnövekedett ágyszám és a tbc elleni sikeres küzdelem eredményeként általános kórházként működött tovább az intézet. Itt helyezték el az ortopédiai, egy általános sebészeti, két belgyógyászati és a bőrgyógyászati osztályokat. Emellett megmaradt két pulmonológiai és egy gyermekpulmonológiai osztály, valamint a laboratórium, a röntgen és gyógyszerértár. Az osztályok ilyen elosztása nem végleges, 1983. január 1-től alakult például egy új belgyógyászati osztály hematológiai profillal. Az integráció következtében szoros együttműködés alakult ki a Sóstói uti és Vörös Hadsereg uti kórház könyvtárai között. Ez az együttműködés eleinte elsősorban a Sóstói uton dolgozó tiszteletdíjas kollégánál szakmai segítségéből állt.

Napjaink:

Ujabb lényeges dátum a könyvtár életében 1979 szeptembere, amikor a Gerlei Könyvtár egy új státuszt kapott azzal a céllal, hogy végleg megoldják a Sóstói uti részleg könyvtári ellátását. Az új könyvtáros, - e sorok írója - biológia-könyvtár szakos diplomával rendelkezik.

Az intézet vezetőségének megértő támogatásával sikerült elérni, hogy a könyvtárhelyiséget átalakítva, némileg bővitve, rendeltetésszerűen berendezve MERABONA könyvtári butorral, ezentul csak könyvtári célokra használják.

Szakmai szempontból a legfontosabb feladat az állomány szakszerű ujraleltározása volt. Új cím- és csoportos leltárkönyvet kellett nyitni külön a könyvekről és folyóiratokról. Ezt követően elkészült az állomány katalógusokban való feltárása. A könyvekről betűrendes- raktári és tárgyszókatálógus készült, a folyóiratokról betűrendes és raktári. Feldolgozásra kerültek az egyéb dokumentumok is, így a témabibliográfiákról, fordításmásolatokról és fotokópiákról van betűrendes- és tárgyszókatálógus. A Sóstói ut állománya ezen kívül a Gerlei Könyvtár katalógusaiban is fel van tárva. Ezzel a munkával párhuzamosan közel 200 kötet kurrens orvosi szakfolyóirat kötetésére is sor került. A hiányzó számokat és évfolyamokat nagyrészt fölőspéldányjegyzékek alapján kért ajándékokkak sikerült pótolni.

Problémát jelentett, hogy a könyvtár könyvállománya nagyrészt régi kiadású könyvekből tevődik össze, és azok is csak néhány szakterületet képviselnek. Ezért fontos feladat volt a legalapvetőbb magyar és külföldi szakkönyvek beszerzése. Ehhez a munkához is nagy segítséget nyújtottak, és nyújtanak ma is a fölőspéldányjegyzékek. Ilyen uton sikerült olyan fontos könyveket ajándékba megkapni, mint KNOLL: Gyógyszertan, FEKETE: A diétás gyógykezelés alapjai, BAKÁCS: A higiéné tankönyve, ZOLTÁN: Szülészet és nőgyógyászat, NELSON: Textbook of Pediatrics, KLEINSCHMIDT: Lehrbuch der Kinderheilkunde, GOETZE: Einrichtung und Methoden des klinischen Laboratoriums.

Ilyen előzmények után nyílt meg a felújított könyvtár 1980. április 1-én. Egy évig heti két teljes nap volt, jelenleg hetente háromszor fél nap a nyitvatartás. Ez alatt az idő alatt 75 orvost és egyéb diplomást, 163 szakdolgozót kell ellátni irodalommal. A beiratkozott olvasók nagy része orvos, de vannak köztük egészségügyi szakdolgozók, hallgatók és egyéb értelmiségiek is. Alkalmanként igénybe veszik szolgáltatásainkat intézetén kívül dolgozó egészségügyiek is /KÖJÁL, Egészségügyi Szakiskola dolgozói, egészségügyi, főiskolai, egyetemi hallgatók/. Az olvasók megoszlását az 1. táblázat szemlélteti. A tapasztalatok szerint az orvosok többsége rendszeresen olvas, a szakdolgozók viszont csak esetlegesen veszik igénybe a könyvtárat, általában egy-egy továbbképzés alkalmából. A könyvtár forgalmáról a 2. táblázat ad áttekintést.

Szolgáltatásaink között a helybenolvasáson és kölcsönzésen kívül szerepel a fordítás, irodalomkutatás, folyóiratkörözés és reprográfia. Az utóbbi három a Gerlei könyvtárral szoros együttműködésben valósulhat meg, mivel másológépünk, valamint az irodalomkutatáshoz nélkülözhetetlen Index Medicus csak ott található meg.

A folyóiratkörözésnek nagy jelentősége lett, miután 1979-ben megváltunk azoktól a szaklapoktól a Sóstói uti kórházban, melyek mindkét helyre jártak. Ezeket a lemondott lapokat, valamint az új osztályok profiljának megfelelő lapokat két hetes időközönként áthozzuk a Sóstói utra. Ezt a szolgáltatást 5 osztály 29 olvasója veszi igénybe rendszeresen. Több folyóiratot viszont a Sóstói utról juttatunk el rendszeresen a Vöröses Hadsereg utra. Ez mintegy 57 féle folyóirat rendszeres cirkuláltatását jelenti a két távol lévő kórház között. Ezeket a nagyértékű szaklapokat és esetenként könyveket egy utazótáskában szállítják a kórházak között rendszeresített mikrobuszjáratral. Ez igen sok szervezést, koordinálást kíván /kocsi kérése, a táska cipelése az indulás helyére/, és rengeteg időt von el a szakmai munkától.

Könyvtárunkba 38 folyóirat jár, 22 magyar, legtöbbjüknek több évtizedes múltja van és 16 külföldi. A könyvbeszerzés az utóbbi három évben rendezettségű, átgondoltabbá vált. Lehetőségünk csak a magyar kiadványok beszerzésére van, melyeket igyekezünk teljességgel megvásárolni. A külföldi könyvekre vonatkozó igényeket a Vörös Hadsereg uti könyvtár elégíti ki. A könyvbeszerzés segítségére gyűjtjük a külföldi orvosi kiadók katalógusait. A tervszerű állománygyarapítás eredményeként a könyvtár állománya a 3. táblázat szerint alakult.

A Sóstói uti könyvtár a munkahelye intézetünk angol-német szakos fordítójának, aki könyvtári munkát nem végez. Említést kell még tenni arról a raktárról, melyet évekkel ezelőtt kapott a könyvtár a Sóstói uton. Ebben, a pincében lévő helyiségben ma már nemcsak archiv könyvek és folyóiratok vannak, hanem ide került a folyóiratállományunk tekintélyes része 1975-tel bezárva. Kölcsönzés, vagy könyvtárközi kölcsönzés esetén ezeknek a dokumentumoknak az eljuttatása az olvasóhoz, vagy a másológéphez, szintén a feladataim közé tartozik. Az elmúlt három év alatt a könyvtár szervesen beépült a kórház életébe. Az olvasók egyre nagyobb számban veszik igénybe szolgáltatásait. A Vörös Hadsereg uti könyvtárral és a hálózati tagkönyvtárakkal szorosan együttműködve ma már bármilyen olvasói igényt ki tudunk elégíteni.

Irodalom:

1. FAZEKAS Árpád: Nyíregyháza Kórházainak története.
Szabolcs-Szatmár megyei Tanács "Jósa András".
Kórházának 2. évkönyve. 9-11 p.
2. FAZEKAS Árpád: Adatok a Megyei Kórház-
Rendelőintézet felszabadulás utáni törté-
netéhez.
Szabolcs-Szatmár megyei Tanács "Jósa András"
Kórház-Rendelőintézet 4. évkönyve. 13-21 p.
3. A tuberkulózis az általános orvosi
gyakorlatban.
Szerk. Böszörményi Miklós,
Somi-Kovács Tibor. Bp. 1960.
4. Dr. Fábián Sándor személyes közlése.
5. A "Gerlei" Szakkönyvtár 1979-1982. évi
statisztikai jelentései.

1. táblázat: Az olvasók megoszlása

év ^x	orvos	szakdolgozó	egyéb értelmiségi	tanuló	összesen
1980	35	11	6	-	52
1981	45	14	6	8	73
1982	47	24	7	10	88
x december 31-1 adatok					

2. táblázat: A könyvtár forgalma

év	kölcsönzők	kölcsönzött	helyben olvasott dokumentumok száma
1980.dec.31	915	1.824	2.289
1981.dec.31 ^x	686	1.588	3.057
1982.dec.31	1.070	2.098	3.167

x 1981 nyarán a könyvtár átalakítása miatt másfél hónapig zárva volt.

3. táblázat: A könyvtár állományának alakulása

év	könyv	bekötött folyóirat	összesen
1979.dec.31	616 köt.	438 köt.	1.054 köt
1980.dec.31	720 "	690 "	1.410 "
1981.dec.31	818 "	726 "	1.544 "
1982.dec.31	915 "	792 "	1.707 "

On a renewed medical reference library

Éva KÜHRNER

In Nyíregyháza, country town of a north-eastern Hungarian county, besides the county hospital - many kilometers far from it - a T.B. hospital used to be function; after heaving quite totally eliminated tuberculosis, it has become an all-round hospital.

The book-collection of the small institution has developed gradually to the extent to meet the three requirements of the adequate library /almost 500 items, separated accomodation, independent librarian/. The author describes the single phases of the modest but tenacious development of the institution. Presents also statistical data of the circulation of the latest three years.

Эва КЮРНЕР

О возобновленной медицинской спецбиблиотеке

В городе Ньиредьхаза - главном городе области Северно-восточной Венгрии - при областной больнице, но на расстоянии нескольких километров, функционировала больница для больных туберкулезом, которая была реорганизована в общую больницу после почти полной ликвидации заболеваемости туберкулезом. Книжный фонд небольшого учреждения постепенно развивался до такой степени, что сегодня уже соответствует тройничному требованию к библиотекам /не менее 500 библиотечных единиц, самостоятельное помещение, библиотекарь по штату/. Автор описывает отдельные стадии скромного, но стойкого развития учреждения. Приводит также статистические данные оборота последних трех лет.

XX

K i t e k i n t é s

XX

Hogyan vizsgálják az információ igényeket Anglia orvosi könyvtáraiban

/Ismertetés Bremberg, G. és Leggate, P. "Matching user needs in health care" c., az Aelib Proc. 1982. 34, 2.90-102. oldalain megjelent közlemény alapján./

Az angol egészségügyi rendszer /National Health Care/ 1972-ben háromféle - magyarra nehezen lefordítható elnevezésű - közigazgatási egységből állt: régiókból, területekből /area/ és körzetekből /district/. 1982-ben egyfajta integrációt hajtottak végre: a területek közigazgatási fogalomként felezárolódtak és ezzel egyidejűleg nagyobb egységeket hoztak létre. Ma 14 régió van Angliában, amelyek mindegyike több megyéből /county/ áll, ezek mindegyike több körzetre oszlik.

Az új szervezet következménye a feladatok megváltozása és az egészségüggyel foglalkozók megoszlása a gyógyító egységekben.

Ugyanez a változás hat az orvosi könyvtárak munkájára is, a felhasználói igények másképp jelentkeznek.

A könyvtári rendszerre és szolgáltatásaira ható tényezőknek a következőket tartják: az egészségügyi dolgozók szakmai megoszlása, földrajzi elhelyezkedése, az irodalom eloszlása a területen és a koordináció mértéke.

Az egészségügyi dolgozókhoz Angliában ma a következőket

sorolják: orvosok, ápoló/nő/k, kutatók /medical scientist/, vezetők és tervezők, foglalkozási betegségek helyreállításával foglalkozó szakemberek, fizioterapeuták^x, logopédek, építészek, mérnökök és számítógépes szakemberek.

Mindnyájuk közül az információs szolgáltatásokat az orvosok igénylik a legjobban. Az ápoló/nő/k adják a legnépesebb csoportot és a könyvtárak elismerten bázisai az ápoló/nő/k-képzésének.

Az egészségügy évi 7 milliárd fonttal gazdálkodik, ennek az összegnek a megfelelő felhasználása önmagában is nagy vezetői rátermettséget és magas szintű informáltságot követel meg. Az orvosi könyvtárakat igénybe vevő harmadik nagy csoport természetesen a vezetők és tervezők csoportja. E három említett felhasználói csoporthoz járulnak a kisebbek, mint a betegekkel közvetlen kapcsolatban levő kezelőszemélyzet, a terapeuták, logopédek stb., akiknek az információs igényét az orvosi könyvtár viszonylag könnyen kielégíti, viszont nehezebb a műszakiak információs igényeinek a kielégítése. Az orvosi könyvtárak hagyományosan úgy működtek, hogy eleve csak az orvosok, az ápoló/nő/k és a vezetők ellátásával számoltak. Ennek a következménye, hogy a kisebb felhasználói csoportok és a műszakiak igényeit ma sem tudják kielégíteni.

A könyvtárak működését azonban ennél is sokkal jobban befolyásolja a földrajzi megoszlás. Az egészségügy magas szinten technologizált üzem, de a betegellátás sajátosságai folytán sok apró egységből áll. Gondoljunk arra, hogy 35.000 orvos Anglia különböző körzeti /district/ kórházaiban dolgozik, amelyeknek legtöbbször képviselve van szinte valamennyi orvosi szakágazat, kisebb részben vannak specializált kórházak /elme-ideggyógyászat, ezülsészet stb./. A 26.800 általános gyakorló orvos /general practitioner/ ennél is jobban megoszlík az országban. Ez a szakmai szétszórtság sokkal nagyobb, mint a többi szakmáké. Gondoljunk például a nagy üzemek és gyárak koncentráló erejére. Ezekben a könyvtári ellátás lényegesen egyszerűbb.

^x: fizioterápiával foglalkozó orvosok és más szakemberek.

A szakirodalom megosztása is munkát befolyásoló tényező. Sok szó esik manapság a határterületekről. Az orvostudomány némely ágazata valósággal több tudomány határmezsgyéjén helyezkedik el. A klinikai orvostudomány is egyre jobban támaszkodik a biokémiára, az elektronikára és a biológiai mérnöki tudományokra, az ápolás egyre jobban kapcsolódik a magatartástudományokhoz /behavioral sciences/. Mindezeket a szűkebb tereteket irodalommal "lefedni" több, mint nehéz.

A könyvtári szolgáltatások országos koordinálása hiányzik az angliai egészségügyből. Ezt a hiányt igyekezett pótolni néhány regionális könyvtári szervezet.

Az egészségügyi könyvtárak közül a következők a legfontosabbak:

- orvostovábbképző központok könyvtárai,
- az ápoló/nő/képző iskolák könyvtárai,
- a több-eszakágazatu oktató intézmények /multidisciplinary education centre/ könyvtárai,
- a kórházi könyvtárak,
- a regionális egészségügyi intézmények könyvtárai ill. információs irodái,
- az orvosegyetemek ill. oktatókórházak könyvtárai.

A legnépesebb az orvostovábbképző és az ápoló/nő/képző intézmények könyvtárainak csoportja; a fent említettek alapján könnyen érthető, hogy ezek iránt nyilvánul meg a legnagyobb igény.

Az un. több-eszakágazatu intézmények könyvtárai mindenfajta egészségügyi dolgozó igényeit kielégítik, az ilyen könyvtárak azonban kisebbségben vannak. A vezetők, a tervezők és a műszaki személyzet információs igényeit főleg a regionális vezető intézmények könyvtárai látják el. Az egészségügyi könyvtárak száma egy 1978. évi felmérés szerint 1045 /a könyvtár definíciója: legalább 200 könyv és legalább 5 kurrens folyóirat jár/. A munkát 153 egyetemi ill. kutatóintézeti könyvtárban, 755 könyvtáros látja el. Közülük 375 teljes, 169 részmunkaidőben dolgozik, 211-en pedig megosztják a munkát titkárnői, adminisztrációs és egyéb munkákkal. 326 könyvtárosnak van szak-

képzettsége /43%/.

A felmérés megmutatja, hogy Angliában sok orvosi könyvtár van, az oktató intézmények könyvtárait kivéve azonban állományuk és személyi ellátottságuk mérsékelt. Legtöbb könyvtáros az oktatóintézmények könyvtáraiban van, néhány könyvtárban dolgozik háromnál több fő, a legtöbb könyvtár egyezményes, sőt a munkát néhol részállású könyvtáros látja el.

Az orvostovábbképző intézetek könyvtárainak egy része magas szintű információs szolgáltatásokat is nyújt, legtöbbször a Medline adatbázisból.

Az egészségügyi könyvtárak legnagyobb része nem nagyon ismert, szinte elrejtve dolgozik. Az oktatóintézmények könyvtárai azok, amelyek a legismertebbek. Minden régióban legalább egy, Londonban négy oktatókórház működik.

Az egészségügyi könyvtári szolgálat regionális koordinálása. A sok kis egységet magába foglaló könyvtári szervezet eredményes működése csakis koordinált forrás-megosztó hálózattal képzelhető el, amelynek szakszerű felügyelete van. Miu-
tán nincs országos hálózat, némelyik régió saját hálózatot hozott létre. Az első Wessexben alakult 1967-ben. Némelyik régióban az oktatóközpont könyvtára regionális feladatokat vállalt magára, ezek közül a legfontosabbak:

1. a könyvtári szolgáltatások elterjesztése az egész régióban,
2. az együttműködés szorgalmazása valamennyi könyvtár között, beleértve az oktató kórház könyvtárát is,
3. a regionális dokumentumbázisra alapozott fotokópia-, kölcsönző- és online szolgáltatások létrehozása és működtetése,
4. megfelelően kvalifikált személyzet kinevezésének biztosítása; belső képzés valamint továbbképzés és szakmai gyakorlatok bevezetése.

A felhasználóknak a könyvtári szolgáltatások iránti igényeit számos angliai könyvtárban vizsgálták. Különösen érdekesnek tartják a "Clinical Librarianship Project at Guy's Hospital" című londoni kutatást, amelynek keretében két kvalifikált, de orvosi ismeretekkel nem rendelkező könyvtárost "építettek be" egy belgyógyászati és egy sebészeti teambe két éves időtartamra, abból a célból, hogy így belülről ismerjék meg a csoport tagjainak információs igényeit. Az eredményeket még nem hozták nyilvánosságra, de arra már bizonyítékok vannak, hogy ezzel a módszerrel az eddigieknél többet lehet megtudni az orvosok információs igényeiről és kielégítésük megfelelő módjairól. A kutatók véleménye szerint a könyvtárosképzésbe is ajánlatos volna bevenni az orvosok munka-gyakorlatának az ismertetését. Ez már csak azért is fontos, mert Angliában, más szakmákkal ellentétben, ahol a szakma szakembere elmegy könyvtárosnak, az egészségügyi könyvtárakba nem megy orvos dolgozni.

Magyar orvosi szakkönyvtárosok számára hasznos volna a British Library Research and Development Department /BLRDD/ eredményeinek a tanulmányozása is. Ez a kutatóközpont a könyvtári és információs kutatási jelentések gyűjtőhelye és a kutatások irányítója. Az ő megbízásukból készült az orvosi irodalommal való ellátásról és felhasználásról szóló tanulmány is /Ford, G., Maguire, V., Walker, P. "The provision and use of medical literature". = British Library Research and Development Report, 1980. No. 5515./, amely 1.000 kórházi és más gyakorló orvos valamint kisebb fogorvos-, ápoló/nő/- és fizioterápiás szakembercsoport kérdőíves igényvizsgálatának eredményeit tartalmazta. A vizsgálat kitért a könyvtárhasználati szokások vizsgálatára is. Egy másik vizsgálat a könyvtárközi kölcsönzéssel és a dokumentumok hozzáférhetőségével foglalkozott /a polcon van-e a könyv, amikor az olvasó kéri?/.

A tanulmány konklúziója az, hogy a szolgáltatások továbbfejlesztése nélkül a földrajzi izoláltságban élők nem tudnak a fejlődéssel lépést tartani. Szeretnék, ha a Medline adatbázisok adataihoz is könnyebben hozzájuthatnának, sőt szerintük

a Medline-lehetőségek nincsenek jól kihasználva.

Egy Oxfordban végzett igénykutatás elsősorban a Radcliffe-i tudományos könyvtár és a Cairns Library, ezen kívül számos kisebb könyvtár klinikus és praeklinikus olvasóinak információs igényeit vizsgálta, különös tekintettel a felhasználók olvasási szokásaira.

A következő kérdésekre kértek és kaptak választ: Az olvasónak miért van szüksége információra? Hogyan szerzi meg és hogyan alkalmazza publikációihoz a hivatkozásokat? Mely könyvtárakba jár, milyen gyakran és mennyi időt tölt ott? Milyen okból keresi fel a könyvtárat? Mit tart rossznak az általa ismert könyvtárakban és az információs szolgáltatásokban?

A vizsgált sokaság a következő felhasználói csoportokra terjedt ki:

1. Az un. klinikai csoport tagjai: a tanszék orvosai, az éppen aktuális továbbképző tanfolyamok résztvevői, a kórházi orvosok /kivéve a pszichiátereket/, az orvostanhallgatók, a nem-kórházi gyakorló orvosok és az intézmények nem-egészségügyi személyzete.

2. A praeklinikai csoport tagjai közé számítottak mindenkit, aki az oktatásban részt vesz, minden kutatót, az aktuális továbbképző tanfolyamok résztvevőit is. A csoport tagjai az egyetem anatómiai, biokémiai, patológiai, élettani és farmakológiai intézeteiből kerültek ki.

Az első csoport 685, a második 297 főből állt. A minta tehát nem volt nagy, a vizsgálat azonban komplex módszereivel az általában ismerteknél mélyebb vizsgálatot tett lehetővé.

Az igényvizsgálati módszerek a következők voltak:

1. "Strukturált interjúk". Statisztikai véletlennel 100 főt választottak ki a klinikai és 100 főt a praeklinikai csoportból. Kettő kivételével mindenki sikeresen 1/2- 1 1/2 órát beszélgetniük.

2. Kérdőíveket a minta minden egyes tagjának küldtek.

A válaszadási arány szokatlanul jó volt: a megkérdezettek 78 %-a kitöltött kérdőívet küldött vissza.

3. A könyvtári szolgáltatások statisztikai vizsgálata során különös gondot fordítottak a könyvtárközi kölcsönzésekre és a másolatszolgáltatásra.

4. A felhasználói szokások megfigyelése. Bizonyos előre meghatározott időszakokban a vizsgálatot végzők megfigyelték az olvasók viselkedését és kéréseit. Pl.: milyen katalógusokat használtak, milyen kérdéseket tettek fel a könyvtárosoknak stb.

5. "Visszacsatolási lapok" kitöltését kérték előre meghatározott időszakokban valamennyi felhasználótól, amikor a könyvtárból távozott. A néhány kérdést tartalmazó lapon arra kértek választ, hogy az olvasók mivel foglalkoztak a könyvtárban és hogy a látogatást eredményesnek tartják-e.

6. Dokumentum-hozzáférhetőség-vizsgálat. Azokat a felhasználókat, akik több, mint két hónapon át Medline szolgáltatást vettek igénybe, felkérték, jelöljék meg, mely közleményeket szeretnék a jövőben elolvasni. Majd ezt követően megkérdezték, hogy ha egy-egy cikket másolatban meg akartak szerezni, vajon megkapták-e. Ezzel sikerült felderíteniük a könyvtárhálózat gyenge pontjait.

A különböző típusú adatok révén más-más megközelítésben sikerült az olvasók igényeit ill. megelégedettségét és kifo-gásait megismerni. A kérdőív és az interjú alkalmat adott az olvasóknak arra, hogy meggondoltabb, kidolgozottabb választ adjanak. Ezzel ezekben a visszacsatolási lapon közvetlen be-nyomásaikat közlik. A megfigyelés lehetőséget ad a vizsgáló-nak arra, hogy megtudja, milyen segédeszközökhöz nyúl és mi-lyen gyakorlati problémái lehetnek egy-egy olvasónak. A meg-figyelés, a visszacsatolás és a dokumentum hozzáférhetőségi vizsgálat együttesen mutatja meg, hogy az olvasó a könyvtárat milyennek látja vagy láthatja.

Néhány adat a vizsgálat eredményeiről:

Az interjúk során a következő kérdést tették fel: Munkája során mi idézi elő, hogy információra van szüksége?

A megkérdezettek egy listát kaptak, amin a lehetséges in-ditékók fel voltak sorolva és ezen fontossági sorrendet kel-lett megállapítaniuk /ld. az 1. táblázatot/. Minél nagyobb az

index, annál fontosabbnak tartották egy-egy csoport tagjai az informálódás okát.

1. táblázat

Miért volt szüksége információra?		
	klinikai csoport	praeklinikai csoport
Szakmájában naprakész ismeretekre törekszik	2,2	2,6
Könyvet vagy folyóiratcikket készülni, előadásra készülni	2,1	1,8
Kutatás megkezdésére, adatainak ellenőrzésére készülni	2,0	2,2
Speciális klinikai problémát kell megoldania	1,6	-
Egy bizonyos problémát kell megoldania	-	2,1
Oktatásra készülni /formális és informális oktatásra/	1,2	1,1
Általános érdeklődésből keres adatokat	0,8	0,9
Műveltségét akarja gyarapítani	0,7	0,3
Álláshirdetést keres	0,4	0,3

Mindkét csoportban a naprakész ismeretek megszerzése iránti igény áll az első helyen, mindjárt utána a közleményírás és a kutatási problémák megoldása következik. A klinikai problémák megoldása megelőzte az oktatási információk iránti szükségleteit.

A praeklinikai csoportban az oktatás főként a demonstratóroknál volt a tájékozódás fő oka, az írás az egyetemi előadóknál, a naprakész ismeretek megszerzése pedig a kutatóknál.

Ezeket a kérdéseket interjúk során tették fel, a vizsgálatot végzők szerint ui. kérdőíven kevésbé várható válasz elgondolkodtató kérdésekre.

A kérdőív fontosabb kérdései:

1. Mely könyvtárakat látogatják a leggyakrabban?

Mindkét csoportban több könyvtár kapott első helyezést. A 457, a klinikai csoportba tartozó válaszoló például 84 különböző könyvtárat jelölt meg. Azoknak a 86 %-a, akik a Cairns könyvtárat jelölték listavezetőnek, legalább egyszer egy héten elmegy a könyvtárba és legalább egy órát tölt ott. Akik a Radcliff könyvtárat részesítik előnyben, azok 69 %-ban havonta csak egyszer mennek el a könyvtárba, de több időt töltenek ott egy óránál. A kisebb könyvtárakat gyakrabban látogatják, de csak igen rövid időt töltenek ott.

2. Milyen célból megy a könyvtárba?

A felhasználóknak meg kellett jelölniük egy listán, hogy melyik feltüntetett célt /vagy okot/ tartják a legfontosabbnak /ld. a 2. táblázatot/.

A táblázatban 1, 2 és 3-mal kellett megjelölni, hogy mit tartanak fontosnak, hasznosnak vagy érdektelennek a maguk számára.

A kérdőívnek azt a megfogalmazását, hogy valamely szolgáltatás "érdektelen" vagy hogy a könyvtárat "ritkán" vagy "soha sem" látogatják meg, a kutatást végzők túl érdekesnek és félrevezetőnek látták az értékelés során. Ugy gondolták, hogy finomabb megkülönböztetést tett volna lehetővé, ha azt a kifejezést teszik be a kérdőívbe, hogy "korlátozottan használja".

2. táblázat

A könyvtárhaználát célja fontossági sorrendben

a válaszok %-ában				a válaszok %-ában			
gyak- ran	néha ritkán	rang	fontos hasznos érdek- telen				
68	31	1	1	83	17	0	
67	29	5	2	71	28	1	
38	52	9	3	54	45	2	
39	44	17	4	56	39	5	
29	54	17	5	53	41	6	
16	47	37	7/8	49	42	9	
18	53	28	6	34	56	9	
8	46	46	11	32	46	22	
18	42	41	7/8	26	56	18	
16	40	44	9	30	37	33	
10	46	44	10	23	56	21	
5	47	47	12	19	60	21	

A válaszok szerint a klinikusok számára az a legfontosabb, hogy kurrens és visszamenőleges folyóiratokat kapjanak kézhez. A második helyen állnak - egymáshoz képest hasonló fontossággal - a könyvek, a folyóiratcikk-kópiák, az irodalomkutatás és a könyvtárközi kölcsönzés igénybevétele. A válaszok azt is mutatják, hogy a felhasználóknak olyan könyvtárra van szükségük, amely sokoldalú szolgáltatásokat tud nyújtani. Bár a rangsorban a "nyugodt helyet keresett" hátra került, nem szabad elfelejteni, hogy a válaszolók 30 %-a megjelölte. Ugyanígy figyelmet érdemelnek azok a válaszok, hogy számítógépes szolgáltatást nem kell gyakran igénybevenni, de ismét nem szabad szem elől téveszteni, hogy 32 % viszont fontosnak tartotta.

A két oszlop fontossági sorrendje majdnem megegyezik. Az egyetlen nagyobb eltérés éppen a "számítógépes szolgáltatás" kérdésénél van: a 8. helyet érte el a szolgáltatások fontossági sorrendjében és a 11. helyet a használat gyakoriságában.

A könyvtárosok lehangolóan tartották azt az adatot, hogy a klinikusok 47 %-a, a praeklinikusoknak pedig 59 %-a sohasem veszi igénybe a könyvtárosok segítségét. Vajon ennek az oka - kérdik -, hogy nem volt rá szükségük, hogy nem tudták, hogy szükségük lehetne rá vagy nem is feltételezték, hogy kaphatnak segítséget?

Mindkét csoport hasonló fontossági sorrendet jelölt meg, kivéve azt, hogy a praeklinikusok a könyveket fontosabbnak, az irodalomkutatást és a számítógépes információt kevésbé fontosnak tartották, mint a klinikusok.

A "struktúrált kérdőívre" adott válaszok teljesen megegyeztek a következő kérdés szabad szövegben kért válaszával: Véleménye szerint milyen állománnyal kell egy könyvtárnak rendelkeznie és milyen szolgáltatásokat nyújtania és ezek közül melyek a legfontosabbak?

3. A könyvtári szolgáltatások hiányosságai

Erre a kérdésre a klinikusok 61, a praeklinikusok 67 %-a adott választ. Elsősorban a Cairns könyvtárat bírálták szegényes könyv- és folyóiratállománya, a Radcliffe könyvtárat

kevés kópiaszolgáltatása és zárt állománya miatt. Valamennyi könyvtárat elmarasztalták folyóiratköttetési gyakorlata miatt, mert a folyóiratok éppen akkor hiányoznak a könyvtárból, amikor az olvasókat a legjobban érdekelnék. A kölcsönzőszolgálatot viszonylag kevesen bírálták és az olvasói vélemény megoszlott abban, vajon ki kell-e terjeszteni a kölcsönzőszolgálatot vagy éppen szűkíteni kell, hogy a dokumentum biztosan a polcon legyen, amikor keresik.

4. Az információ forrásai

Mely dokumentum vagy szolgáltatás adja a legtöbb információt? A válaszokat a 3. táblázat mutatja.

3. táblázat

Információforrás	Klinikusok	Praeklinikusok
Primér folyóiratcikkek	82	93
Az Index Medicus	55	22
A számítógépes irodalomkeresés	37	13
A Current Contents	27	39

A praeklinikusok számos más indexet és referálólapot is felsoroltak még, azonban egyikük sem kapott annyi ezavazatot, mint az Index Medicus. Egyébként a Current Contentet leszámítva a praeklinikusok a klinikusoknál kevésbé szeretik a másodlagos információforrásokat.

A dokumentumok hozzáférhetőségének vizsgálata során 39 klinikus és 2 praeklinikus 425 tételt vizsgált a Medline outputból.

Az eredmények:

Valamely oxfordi könyvtárban megtalálták a közlemények 44%-át	
Könyvtárközi kölcsönzéssel megkapták	" 6%-át
Keresték, de nem találták	" 6%-át
3 hónap óta nem is keresték	" 44%-át
	425 dok. = 100%

A meg nem talált 25 dokumentum /6%/ megoszlása: 6 dokumentum a könyvtár birtokában volt ugyan, de nem volt a helyén, amikor az olvasó kereste, még egyezér nem próbálkozott. 18 dokumentum nem volt a könyvtár birtokában és az olvasó nem kért könyvtárközi kölcsönzést. Egy könyvtárközi kölcsönzés sikertelen maradt.

A táblázat felületes megtekintése azt sugallja, hogy a dokumentumok 88 %-a megvolt a könyvtárban. Ez azonban illúzió, hiszen a beszélgetések során is kiderült, hogy az olvasók egy része nem feltételezte, hogy a művek megvannak a könyvtárban és nem is kereste. Ez azt mutatja, hogy a könyvtárak és egyéb szolgáltatások felhasználói csakis olyan igényekkel fordulnak egy-egy rendszerhez, amelyeknek a teljesíthetőségében biztosak. Ha nem feltételezik, nem fordulnak a könyvtárhoz ill. a rendszerhez és ilyen módon nincs rá alkalom, hogy a szolgáltatások jó vagy rossz voltáról meg lehessen győződni.

Vizsgálták azt is, hogy a klinikus olvasók idejük hányad részét töltik klinikai munkával, oktatással, kutatással, vezetéssel. A kutatásra orientált olvasó több időt tölt a könyvtárban, különösen folyóiratokkal foglalkozik, kevésbé veszi igénybe a kölcsönzőszolgálatot.

Hogy egy-egy könyvtár mennyire jól dolgozik, mennyire hasznosítja állományát, egyáltalán hogyan él lehetőségeivel, az már rendszer-elemzési tanulmányok tárgya. Itt az olvasó és a könyvtár kapcsolatait, az olvasók irodalomhasználati szokásait vizsgálták, kevés mennyiségi adattal és matematikai módszerrel dolgoztak, inkább az olvasók szokásaival foglalkoztak. A tanulmány eredményeit elgondolkoztatónak tartják. Mi is.

Ref. Benda Mária

XX

K ö z l e m é n y e k - H i r e k

XX

Rheumatologia: a legújabb irodalom annotált bibliográfiája.

Összeállította az Amerikai Belgyógyász Társaság Orvosi Ismeretek VI. Önképzési Programjának Rheumatologiai Bizottsága.

Annals of Internal Medicine 1983. 98. 2. 264-269.

A bibliográfia legújabban leközölt folyóirat-közlemény és más irodalmi forrás adatait tartalmazza, amelyek a belgyógyászat terén elért jelentős fejlődés alapelveit és gyakorlati alkalmazását ismertetik. A Rheumatologiai Bizottság az Orvosi Ismeretek Önképzési Programja VI. szilabuszáként állította össze a bibliográfiát.

A bibliográfia előkészítésekor a bizottság áttekintette az 1978 eleje óta közölt folyóirat-cikkeket a Medline alapján, valamint az Egyesült Államok és Kanada kórházi és klinikai könyvtáraiban fellelhető szakirodalmi forrásokat, ezért, ugyanúgy, mint a sorozat eddigi bibliográfiái, csak az angol nyelvű és főleg amerikai folyóiratokban megjelent közleményeket tartalmazza.

A bibliográfia fejezetei: a kötőszövet biológiája; rheumatoid arthritis; Sjögren-szindróma; systemás lupus erythematosus; eszlerotizáló szindrómák /eszleroderma, stb/; gyulladássos myopathia; a kötőszövet degeneratív betegségei; seronegativ spondylarthropathia; kristályok által indukált szynovitis /főleg húgysavról, köszvényről szóló cikkek/; fertőzőes arthritisek; a reumás betegségekkel társuló csontbetegségek; egyéb, arthritissel társuló állapotok; nem-izületi lokalizációjú reumás betegségek; reumás betegségek sebészete; rehabilitáció.

A bibliográfiának mind a legújabb tétele néhány soros ismertetéssel van ellátva.

Szőnyi Ferencné

A Bács-Kiskun megyei Kórház orvosi könyvtárának hiánylistája

Alkoholologia 9,1,2. 1978

American Journal of Digestive Diseases 25,7. 1980

26,7. 1981

American Journal of Diseases of Children 132,2,7. 1978

American Review of Respiratory Diseases 123,5,6. 1981

124,1-6. 1981

Archives of Andrology 2,2,3,4. 1979

3,1,2. 1979

Archives of Pathology and Laboratory Medicine 102,2,6-12. 1978

105,7. 1981

Archives of Internal Medicine 138,2,6,7. 1978

Artery 10,1. 1982

Béke és Szocializmus 21,3. 1978

Dermatologische Monatsschrift 164,10. 1978

Egészség 91,5. 1979

93,5. 1981

Egészségnevelés 19,4. 1978

20,3. 1979

Excerpta Medica. Section 9. Surgery 39,1. 1978

Excerpta Medica. Section 12. Ophthalmology 36,5. 1982

Excerpta Medica. Section 48. Gastroenterology 17,2. 1980

Experimental Pathology 19,2. 1981

Felsőoktatási Szemle 28,3. 1979

30,7-8. 1981

Fogtechnikai Szemle 49,1,4. 1982

Gastroenterology 82,4. 1982

GUT The Journal of British Society of Gastroenterology 22,5,1981

Gyógyszerészet 22,11. 1978

Handchirurgie 12,1-4. 1980

Ideggyógyászati Szemle 32,7,8. 1979

JAMA 248, 23. 1982

Journal of Clinical Pathology 34,8. 1981

Journal of Pathology 136,4. 1982

Közgazdasági Szemle 26,2.1979

Lancet 1, 8004, 8006-8010. 1977
Laryngologie, Rhinologie, Otologie 60,12. 1981
61,3, 1982
Magyar Nőorvosok Lapja 45,1,2. 1982
Magyar Radiologia 33,5. 1981
Medicinskij Referativnij Zsurnal. Razd. 2. Tuberkulez 25,9,1981
Razd.10. Akus. i Ginek.
25,8,1981
Munkaügyi Szemle 25,4,5. 1981
26,1,2. 1982
Népegészségügy 36,10. 1980
37,2,8,9. 1981
38,8. 1982
La Nouvelle Presse Medicale 10,10,18-20. 1981
Orvosképzés 57,1. 1982
Pediatrie 61,5. 1978
62,1-3. 1978
65,1,2. 1980
Problemü Gematologii 26,9. 1981
27,4. 1982
Problemü Tuberkuleza 58,9. 1980
Stomatologie der DDR 29,7. 1979
Surgery 87,3-5. 1980
88,1-5. 1980
Számvitel és Ügyviteltechnika 23,1. 1981
24,10. 1982
Valóság 24,11. 1981
Zahn-, Mund- und Kieferheilkunde mit Zentralblatt 67,2,7. 1979
Zeitschrift für die Gesamte Innere Medizin 37,3,4,8-24. 1982
Zeitschrift für Urologie und Nephrologie 75,1,2. 1982
Zentralblatt für Gynäkologie 102,22. 1980
103,16. 1981

Az Orvosi Könyvtáros 1983, 23, 3. számának

m e l l é k l e t e

A VI. régió alközpontjainak és az ország-
gos intézetek
könyvtárainak legújabb címadatai

Budapest, 1983
OIK Hálózati és Módszertani
Osztály

VI. Régió / Budapest, Pest megye/

Budapest

Országos Orvostudományi Informá-
ciós Intézet és Könyvtár
Ottlík Miklósné / Matild/
1372 Bp.
VIII, Szentkirályi u. 21.
Pf. 452.
Tel.: 343-789
Telex: Ø

Alközpontok:

SOTE Központi Könyvtára

Vilmon Gyuláné /Katalin/
1085 Bp.
VIII, Üllői u. 26.
1450 Pf. 91.
Tel.: 331-943
Telex: 226720 bpsur h

Fővárosi Tanács István
Kórház-Rendelőintézet
Könyvtára

Pásztor Imréné /Ica/
1476 Bp.
Nagyvárad tér 1.
Pf. 10.
Tel.: 340-350/137
Telex: 226 427 ikorh h

Országos Közegészség-
ügyi Intézet Könyvtára

Schwanner Endréné /Ágnes/
1966 Bp.
Gyáli ut 2-6.
Tel.: 142-250/158
Telex: 22 53 49 oki h

Pest megyei Tanács
Simmelweis Kórház
Orvosi Könyvtára

Dr Henni Ferencné /Beatrix/
1428 Bp.8. Pf. 7.
VIII, Gyulai Pál u. 2.
Tel.: 130-656/94
Telex: Ø

Országos Intézetek

Csecsemőotthonok Országos
Módszertani Intézet
Könyvtára

Tényi Gyuláné /Vera/
1022 Bp.
Lóczy Lajos u. 3.
Tel.: 159-808
Telex: Ø

Egészségügyi Minisztérium
Szervezési Tervezési és
Információs Központ Szak-
könyvtára

Percze Lajosné /Eszter/
1051 Bp.
Arany János u. 6-8.
1361 Pf. 1.
Tel.: 128-882
Telex: 226 409 estik h

Egészségügyi Központi Tovább-
képző és Szakosító Intézet
Könyvtára

Bodor Gézánné /Julia/
1444 Bp.
Pf. 270.
Makarenkó u. 15.
Tel.: 341-526/21
Telex: Ø

Humán Oltóanyagtermelő
és Kutató Intézet
Könyvtára

Gót Kornélné
1107 Bp.
Szállás u. 5.
Tel.: 575-311/144
Telex: 22-44-25

Központi Állami Kórház
Orvosi Könyvtára

Kovács Elekné /Margit/
1125 Bp.
Kutvölgyi u. 4.
Tel.: 851-366/424
Telex: Ø

Központi Stomatológiai
Intézet Orvosi Könyvtára

Zimmermann Péterné /Hedvig/
1088 Bp.
Szentkirályi u. 40.
Tel.: 330-970
Telex: Ø

Országos Egészségnevelési
Intézet Könyvtára

Gombás Lukácsné /Ágota/
1378 Bp.
Pf. 8.
Tel.: 125-020

Országos Élelmezés és
Táplálkozástudományi
Intézet Szakkönyvtára

László Károlyné /Judit/
1476 Bp.
Pf. 52.
Tel.: 334-130/26
Telex: 226 001 oecti h

Országos Gyógyszerészeti
Intézet Szakkönyvtára

Kéry István
1051 Bp.
Zrínyi u. 3. V. em.
Tel.: 171-488/399
Telex: 224 656 egyi h

Országos Haematológiai és
Vértranszfúziós Intézet
Orvosi Szakkönyvtára

Nyíri Éva
1113 Bp.
Daróczi ut 24.
Pf. 44.
Tel.: 665-822/258
Telex: 224 283 oussz h

Országos Ideg- Elmeegógyá-
szati Intézet Orvosi Könyv-
tára

Dr Katona Lászlóné /Anna/
1281 Bp.
Pf. 1.
1021 Vöröshadsereg u. 116.
Tel.: 164-640/166
Telex: Ø

Országos Idegsebészeti
Tudományos Intézet Or-
vosi Könyvtára

Székvári Ferencné /Klára/
1145 Bp.
Amerikai ut 57.
Tel.: 835-300/106
Telex: Ø

Országos Kardiológiai
Intézet Orvosi Szak-
könyvtára

Hollósy Edit
1096 Bp.
Hámán Kató ut 29.
Pf. 9/88
Tel.: 131-220/172
Telex: Ø

Országos Korányi TBC és
Pulmonológiai Intézet
Orvosi Könyvtára

Varga Miklósné /Judit/
1529 Bp.
Pihenő u. 1.
Tel.: 387-511
Telex: 226-995 oktbo h

Országos Kórház és Orvos-
technikai Intézet Szak-
könyvtára

Dr Sinkovits Mátýásné /Márta/
1525 Bp.
Pf. 32.
Diósárok u. 3.
Tel.: 152-036/17
Telex: 22 63 61 orki h

Országos Mentőszolgálat
Orvosi Könyvtára

Hosszu Ádámné /Alexandra/
1395 Bp.
Pf. 426.
Markó u. 22.
Tel.: 123-430

Országos Munka és Üzemegész-
ségügyi Intézet Szakkönyv-
tára

Tuboly Sándorné /Katalin/
1450 Bp.
Pf. 22.
1096 Nagyvárad tér 2.
Tel.: 137-890/165
Telex: 225 109 omei h

Országos Onkológiai Intézet
Orvosi Könyvtára

Vargyas Lajosné /Emőke/
1122 Bp.
Ráth Gy. u. 7-9.
Tel.: 152-870/211
Telex: 224 260 onkol

Országos Orvosi Rehabilitá-
ciós Intézet Orvosi Könyvtára

Dr Borsay Jánosné /Márta/
1528 Bp.
Szanatórium u. 2.
Pf. 1.
Tel.: 365-990
Telex: Ø

Országos Reuma és Fizioterá-
piás Intézet Orvosi Könyvtá-
ra

Dr Sándor Istvánné /Mária/
1027 Bp.
Frankel Leo u. 29-31.
1525 Bp. Pf. 54.
Tel.: 159-850/661
Telex: 224 706 orfi h

Országos "Frederic Joliot-Curie"
Sugárbiológiai és Sugáregész-
ségügyi Kutató Intézet Orvo-
si Könyvtára

Dr Igali Sándorné /Lili/
1775 Bp.
Pf. 101.
Budafok, Pentz K. u. 5.
Tel.: 264-160/40
Telex: 22 51 03 osski h

Országos Testnevelési és
Sportegészségügyi Intézet
Orvosi Könyvtára

Jenei Mária
1525 Bp.
Pf. 39.
Alkotás u. 48.
Tel.: 155-676/ 214
Telex: 226 375 otsi h

Országos Traumatológiai
Intézet Orvosi Szakkönyv-
tára

Orvostovábbképző Intézet
Orvosi Könyvtára

Orvostovábbképző Intézet
Egészségügyi Főiskola
Orvosi Könyvtára

Semmelweis Orvostörténeti
Muzeum Könyvtár és Levél-
tár

Szabadsághegyi Gyermekegyógy-
Intézet Orvosi Könyvtára

Mitykó Marianna
1088 Bp.
Baross u. 23-25.
1430 Bp. Pf. 21.
Tel.: 342-330/64

Dr Mészöly Istvánné /Éva/
1389 Bp.
Szabolcs u. 35.
Tel.: 408-900/130
Telex: 22 65 95 otki h

Buza Domonkos
1046 Bp.
Lahner György u. 26.
Tel.: 693-039
Telex: Ø

Dr Vida Mária /Főoszt. vez./
1023 Bp.
Török u. 12.
Tel.: 354-742
Telex: Ø

Schulz Krisztina
1531 Bp.
Pf. 39.
Márton-hegyi ut 6.
Tel.: 166-066
Telex: Ø

Ára: 50.-Ft.

